

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

JUSTINA AMBROS

IV kurso, IV grupės studentė

**RUSIJOS TAPATYBĖS KONSTRAVIMAS: VLADIMIRO PUTINO VALDYMO
LAIKOTARPIO ANALIZĖ**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Laurynas Kasčiūnas

Vilnius, 2016

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas *Rusijos tapatybės konstravimas: Vladimiro Putino valdymo laikotarpio analizė* yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Justina Ambros

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Ambros J. Rusijos tapatybės konstravimas: Vladimiro Putino valdymo laikotarpio analizė, Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas L. Kasčiūnas. – V., 2016. – 35 p.

Reikšminiai žodžiai: *tapatybė, identitetas, Vladimiras Putinas, SSRS iširimas, Ukrainos krizė, konstruktyvizmas*

Šiame darbe analizuojamos ir lyginamos skirtingais laikotarpiais Vladimiro Putino konstruojamos tapatybės požiūriai. Pastebint požiūrių kaitą prezidento politiniame diskurse, galima kalbėti apie Rusijos identiteto kitimą.

Remiantis konstruktyvizmo teorija, paaiškinamas valstybės tapatybės konstravimas tarptautinėje politikoje ir jos galimą kitimą. Darbe identifikuojami ir sugrupuojami atskiri Rusijos tapatybės konstravimo požiūriai ir priklausomai nuo identifikacijų su *Kitais* susiejami su prezidento vykdyta ir vykdoma tapatybės politika. Diskurso analizės metodu iškristalizuojami ir išryškunami Rusijos tapatybės konstravimo požiūriai prezidento Vladimiro Putino politiniame diskurse.

Turinys

Įvadas	5
Teorinis pagrindas	10
1. Rusijos prezidento Vladimiro Putino tapatybės politika	16
1.1 Vladimiras Putinas 2000 – 2004 metais (I kadencija).....	16
1.2 Vladimiras Putinas 2004 – 2008 (II kadencija).....	23
1.3 Vladimiras Putinas 2012 – iki dabar (III kadencija)	33
Vladimiras Putinas ir Ukrainos krizė (2014 02 23 – iki dabar).....	33
Išvados.....	39
Literatūros sąrašas	40
Summary	45

Įvadas

Galima teigti, kad dezintegraciniai 9-tojo dešimtmečio postsovietinės erdvės procesai sąlygojo naujai atsiradusių valstybių galutinį tapatybės sukūrimą. Tačiau Rusijos saviidentifikacijos problema iki šiol išlieka aktuali. Taip vadinamosios „nacionalinės idėjos“ paieškos, bandymas atgauti Šaltojo karo metais turėtą „didžiąją galią“, nacionalinių interesų gynimas ir saugumo išlaikymas padarė įtaką Rusijos tam tikro saviidentifikacijos kelio pasirinkimui ir dabar vykdomai politikai. Visos tautos ir kiekviena valstybė turi turėti savo tautos tapatybę, su kuria pilietis galėtų save tapatinti. Tai yra kalba, šalies istorija, tradicijos ir kt. Tapatindamiesi su kitais dalinamės patirtimi ir atrandame ribas, skiriamuosius bruožus. To pasekoje automatiškai apibrėžiame, kas yra „aš“, „mes“ ir „kiti“.

Teigiama, kad Rusija pasuko „Naujosios Rusijos“ link¹: SSRS žlugimas turėjo sąlygoti senos „sovietinės“ tapatybės degradaciją ir „naujos“ tapatybės atsiradimą kartu su identifikacijų su išorės *Kitais* pokyčiu. Todėl Rusijos perėjimas iš sovietinės aplinkos į besikeičiančią Vakarų ir Rytų politinę, saugumo bei ekonomikos erdvę slėpė pagrindinę problemą: iš naujo atrasti savo *Aš* – kolektyvinės tapatybės formavimas ir nustatyti santykius su *Kitais*, kitaip tariant, šalies užsienio politiką su kitomis valstybėmis. Tapatybės sąvoka yra labai plati. Tačiau šiame darbe ji bus vartojama kaip politinių ir socialinių identifikacijų su vidaus ir išorės *Kitais* valstybės viduje visuma nagrinėjant, koks tapatybės požiūris (liberalus, realistinis – statistinis, neoimperialistinis, etninis nacionalizmas²) daro didžiausią įtaką kuriant šalies identitetą ir koku iš šių požiūrių naudojasi Rusijos valstybės prezidentas Vladimiras Putinas. Rusijos saviidentifikacijos atvejis yra unikalus, turintis keletą ypatybių: savęs priskirimas prie „išskirtinių“ ir nuolatinis strateginis manevravimas tarptautiniuose santykiuose tarp Vakarų ir Rytų (vesternizmas ir eurazizmas). Skaitant įvairią literatūrą kyla mintys, kad Rusija savo identitetą kuria antivakarietiškais nuotaikomis ir lygiuojasi į Rytų Europos šalių pasirinktą modelį po Nepriklausomybės atgavimo 1991 metais, kai jos savo šalis kūrė etninio nacionalizmo pagrindu. Tą įrodo Krymo aneksavimo, Abchazijos ir Osetijos separatistų rėmimo ir šių kaip atskirų regionų pripažinimo pavyzdžiai. Priimant socialinio pasaulio konstruojamumo prielaidą ir tai, kad aukščiausioji šalies valdžios grandis dažniausiai atspindi plačios visuomenės sąvivoką, drįsčiau teigti, jog Rusijos kolektyvinės saviidentifikacijos progresavimą galima analizuoti per prezidento logines diskursyvių reikšmių sekas, apeliuojančias į *Aš* ir *Kiti* santykių dichotomiją. Rusijos prezidentas yra vienas svarbiausių šalies vykdomos ir kuriamos politikos asmenybių. Remiantis apklausomis, kurias daro

---

¹Alla Kassianova, „Russia: Still Open to the West? Evolution of the State Identity in the Foreign Policy and Security Discourse“. *Europe-Asia Studies*, 53(6), 2001, 821.

²Igor Zevelev, *The Russian World Boundaries*, <<http://eng.globalaffairs.ru/number/The-Russian-World-Boundaries-16707>> [žiūrėta 2014 10 19].

Levados analitinis centras, nuo pat pirmųjų mėnesių, kai Vladimiras Putinas buvo išrinktas prezidentu, turėjo gana didelį palaikymą iš visuomenės, kuris iki šiol nemažėja³. House⁴ teorinės nuostatos akcentuoja labai didelę charizmatinių lyderių patrauklumo galią ir poreikį daryti įtaką kitiems. Charizmatinis lyderis pagal Conger⁵ nepaprastai pasitiki savimi, dominuoja, tvirtai tiki savo įsitikinimų moraliniu teisingumu, perteikia kitiems viziją, reikalaujančią pasekėjų energijos ir įsipareigojimų. Tokie lyderiai kruopščiai kuria sėkmės ir kompetencijos įvaizdį, ką galima pastebėti Vladimiro Putino atveju. Rusijos prezidentas turi aiškias lyderio savybes (charizmatiškas, turintis savo moralės nuostatus, dvasiškai brandus ir kt.), kurios leidžia žmonėms juo tikėti ir pasitikėti, ir priimti tai, kas yra sakoma. Vladimiro Putino politiniame diskurse skirtingais laikotarpiais galima pastebėti skirtingus tapatybės konstravimo požiūrius. Pastebint požiūrių kaitą prezidento politiniame diskurse, galima kalbėti apie Rusijos identiteto kitimą. Naudojantis tokiomis prielaidomis, galima suformuluoti šio darbo tyrimo problemą.

Tyrimo problema. Nors nuo SSRS žlugimo Rusijos aukščiausioji valdžia savo užsienio politiką ir vidaus politiką modeliavo tapatindamasi su vidaus ir užsienio Kitais, tačiau vertinant jos saviidentifikacijos kitimą nuo 1991 metų, Rusijos prezidentų politiniame diskurse nėra vieningos tapatybinės schemas/požiūrio, apeliuojančio į *Aš* ir *Kiti* santykių dichotomiją.

Kadangi darbe siekiama nagrinėti Rusijos tapatybės kitimą per santykio su Kitu prizmę, **tyrimo objektu** pasirenkamas Vladimiro Putino Rusijos prezidento tapatybės konstravimo požiūris.

Tyrimo problemos aktualumas ir naujumas. Identiteto konstravimo politikos procesai dažniausiai parodo, su kuo valstybė ir jos piliečiai save tapatina ir ką jie laiko *kitu*. Kadangi Rusija yra viena iš pagrindinių aktorių tarptautinėje arenoje ir vis aktyviau veikianti, įdomu sužinoti, kaip Rusija save mato santykyje su kitomis valstybėmis, kaip ji save geopolitiškai apibrėžia. Kodėl vieną valstybę laiko draugu, o kitą - priešu? Kokia tapatybė pagrindžia savo veiksmus ir aiškina įvykius Ukrainoje? Tą gali paaiškinti tapatybių konstravimo bei saviidentifikacijos raidos analizė. Taip pat darbe siekiama iširti Rusijos saviidentifikacijos kitimą per Vladimiro Putino tapatybės konstravimo politikos diskurso analizę. Tai suteikia tyrimui papildomą pridėtinę vertę ir leistų išsiaiškinti, kokių interesų buvo vedinas

---

³ Levada Center, Yurii Levada Analytical Center, < <http://www.levada.ru/indikatory/odobrenie-organov-vlasti/> > [žiūrėta 2015 12 30]

⁴ R.J., House, *A Theory of Charismatic Leadership*, Carbondale: Southern Illinois University Press, (1997).

⁵ J.A., Conger, *Charismatic and Transformational leadership in organizations: an insiders's perspective on these developing stresses of research*, The Leadership Quarterly, Vol.10, Nr.2. , (1999)

šios šalies vadovas, sprenddamas ir veikdamas, ir kaip tuo metu matė *save* ir *kitą*. Dėl šių priežasčių šio darbo tema tampa ypač aktuali ir įdomi šiandienos realijose.

Tyrimų literatūros apžvalga. Tyrimų, nagrinėjančių Rusijos kolektyvinės tapatybės formavimą yra nemažai. Tačiau išsamesnė Rusijos saviidentifikacijos evoliucijos analizė aptinkama rečiau. Luke March savo straipsnyje „Russian nationalism under Putin: a majority faith?“ rašo, kaip V. Putinas 2000-ųjų metų Pergalės dienos šventėje atsargiai kalbėjo apie rusišką patriotizmą. Putino „patriotizmas“ savyje turi post-sovietinių ir neosovietinių elementų, grįžimo prie Sovietų eros nacionalizmo: SSRS simbolių grąžinimas ir himno pakeitimas į buvusį SSRS himną, raudonosios armijos saugojimas ir pan. parodo Sovietų Sąjungos tęstinumą. „Rusija rusams“ šūkis buvo sutiktas neigiamai ir net visuomenės įvertintas kaip nacistinis. Tai įrodo, kad žodis „rusas“ yra silpnas ir rodo visuomenės susiskirstymą bei silpną valstybės visuomenės integraciją. Tačiau autorius neįvardijo, koku keliu būtent eina Rusija, nepriskiria jos elgesio jokiam aukščiau išvardintam požiūriui ir neįrodo didesnės visuomenės susiskirstymo.

Peter Rutland straipsnyje „Still out in the cold? Russia's place in a globalizing world“ rašoma, kad Rusijai svarbu, kaip į ją žiūrima, su ja negalima bendrauti kaip su kitais, ji sutinka, kad jinai yra Europos kaimynė, bet svarbu, kokia kaimynė, o jos tapatumas yra priešprieša JAV ir Vakarams. Rusija yra išskirtinė, o stiprybė slypi tame, kad ji diktuoja savo sąlygas. Vakarai yra supuvę, o Rusija – civilizacijos lopšys. Rusija – galinga valstybė, besinaudojanti sovietiniais instrumentais. Europa susijusi su Rusija istoriniu bendrumu, ekonominiais ryšiais, bet rusai mano, kad europiečiai tik seka amerikiečius, nes patys yra silpni, o pačiai Rusijai reikia įtakos zonos. Autoriaus nuomone, kuriant nacionalinį Rusijos identitetą kartu yra naudojamos karinė, ekonominė ir kultūrinė sferos (dimensijos). Autorius sako, kad Rusijai reikia apsispręsti, koks yra šios šalies identitetas, rasti savo vietą pasaulyje ir ją mato kartu su Europa, kitaip tariant, vakarietiška. Tačiau autorius nepastebi Kremliaus vykdomos politikos, kurį yra antivakarietiška, priešprieša Vakarams, o šios politikos pakeitimui reikia keisti dabartinio politinio elito mąstymą ir valdančiuosius, kas šiuo metu nėra įmanoma.

Kito autoriaus, Igor Zevelev, straipsnyje „Russia's national identity transformation and new foreign policy doctrine“ rašoma, kad rusai po įvykių Ukrainoje naudojami etninio nacionalizmo požiūriu ir tokiu ėjimu bando apsiginti bei apsisaugoti ne tik nuo NATO, kuris tapo ekspansionistiniu įrankiu (įskaitant ir ekspansiją į Ukrainą), bet ir Europos Sąjungos užsienio politikos. Autorius pabrėžia, kad santykiai su Vakaraus Rusijai jau nebėra prioritetingi ir į Vakarų nuomonę jau nėra

atsižvelgiama. I. Zevelev pabrėžia ir tai, kad idėjos dėl post-sovietinio revanšo ir Rusijos kaip sujungiančios rusišką pasaulį, aptvertą šalies sienomis, idėjos tampa oficiali ideologija.

Peter J. S. Duncan straipsnyje „Contemporary Russian identity between East and West“ rašo, kad Putino carinių ir sovietinių simbolių sugražinimas ir naudojimas reiškia, kad Rusijos Federacija yra toli nuo tautinės valstybės. Anaiptol, bandoma grąžinti Sovietų multikultūrinę valstybę, o tą geriausiai įrodo čečėnų inkorporavimas į šalies sudėtį bei ekonominis ir politinis spaudimas buvusioms Sovietų Sąjungos valstybėms. Tokių būdu atmetamas etnis rusų nacionalizmas, o V. Putino nacionalizmas buvo state-centred ir labai panašus į imperialistinį požiūrį.

Boris Goys straipsnyje „Russia and West: The quest for Russian national identity“ teigia, kad dabar vyraujantis multikultūralizmas Rusijoje sudaro problemą identifikuojant *save* ir *kitus*, nes nėra aišku, kas yra tikrasis rusas. Vakarų teorijos tapatybės vystymesi yra kritikuojamos ir dažniausia nenaudojamos, nes kol kas neįmanoma įvardinti, kas yra tie *kiti* Rusijos tapatybės kūrime. Rusija susiduria su klausimu, kaip nustatyti labai skurdžiame teoriniame lygmenyje savo nacionalinį identitetą ir originalumą, ir reikšmėmis, koks savęs identifikavimas gali užkirsti kelią susiskaidymui labiau dinamiškoje, kultūrinėje, socialinėje aplinkoje.

Jury E. Fedoro, ‚Boofins‘ and ‚buffoons‘: different strains of thought in Russia’s strategic thinking ir Ted Hopf, Russia’s identity relations with Europe, the EU, and United States: 1991-2007, kuria įvairias Rusijos tapatybines, strateginio mąstymo schemas: griežtus tradicionalistus, pragmatikus, daugiapoliarinę koncepciją, neoimperialistus ir Rusijos santykį su pasauliu: liberalų, centristinį ir tradicionalistinį diskursus. Jomis remiantis, 2010 metais, Viktorija Revinskaja, parašė bakalauro darbą, „Rusijos prezidentų tapatybinių schemų analizė“, nagrinėjo dar XIX a. Rusijos filosofijoje naudotas sąvokas, tokias kaip „zapadnikai“ ir „počvenikai“, kurie skyrėsi požiūriu į Vakarų. „Zapadnikai“ matė Rusijos ateitį kartu su Vakarų pasaulio vertybėmis ir ideologijomis, o „počvenikai“ atvirkščiai nei jie, buvo prieš Vakarų skleidžiamas vertybes ir buvo už kultūrinį ir politinį slavų vieningumą⁶. Šio darbo išvadose apie „zapadniškumo“ ir „počveniškumo“ tapatybių puikų sugyvenimą kartu verčia kelti klausimą, ar tapatybinės schemas Rusijoje yra tikrai nepriklausomas kintamasis, darantis įtaką šalies politikai, ir leidžia galvoti, kad tai yra tik įrankis, su kuriuo siekiama visai ne šių požiūrių apčiuopiamų, materialių tikslų.

---

⁶ Николай Онуфриевич, Лосский, ИСТОРИЯ РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ, <<http://www.vehi.net/nlossky/istoriya/03.html>> [žiūrėta 2015 02 27]

Šio **darbo tikslas** yra ištirti Rusijos Federacijos tapatybinį apibrėžimą/ požiūrį, apibrėžti, kaip jis yra kuriamas ir kinta įvairiais Vladimiro Putino prezidentavimo laikotarpiais.

Darbo uždaviniai, atitiksiantys darbo struktūrą:

1. Remiantis konstruktyvizmo teorija, paaiškinti valstybės tapatybės konstravimą tarptautinėje politikoje ir jos galimą kitimą.

2. Identifikuoti atskirus Rusijos tapatybės konstravimo požiūrius, sugrupuoti juos, priklausomai nuo identifikacijų su *Kitais* bei susieti juos su prezidento vykdyta ir vykdoma tapatybės politika.

3. Iškristalizuoti ir išryškinti Rusijos tapatybės konstravimo požiūrį prezidento Vladimiro Putino politiniame diskurse, naudojant diskurso analizės metodą.

Šio darbo **pagrindinis klausimas** galėtų skambėti taip: koks yra šalies Vladimiro Putino požiūris kuriant valstybės tapatybę? Šalutiniai klausimai: Kaip šios šalies žmonės gali save priskirti „mes“ ir „kiti“ grupėms? Kas konstruoja Rusijos Federacijos tapatybę?

Darbo struktūra. Šiame darbe siekiama išanalizuoti Rusijos tapatybės kitimą per prezidentų tapatybės požiūrių analizę, todėl pirmoje darbo dalyje aptariamas teorinis darbo pagrindas - konstruktyvizmo paradigma. Be to, pasitelkiant konstruktyvistinį aiškinimą apie socialinės tikrovės konstruojamumą bei idėjinių veiksnių svarbą, bus plačiai aptarta kolektyvinė tapatybė bei jos kintamumo fenomenas. Galiausiai bus paaiškintas konstruktyvizmo ir diskurso analizės taikymo prielaidų suderinamumas. Antroje darbo dalyje paaiškinama tyrimo logika: išskiriami Rusijos tapatybės požiūriai: liberalus, realistinis – statistinis, neoimperialistinis, etnis nacionalizmas, jų pagrindiniai skirtumai ir jų specifiniai bruožai, požiūris, kaip turi atrodyti Rusijos tapatybė. Pasitelkiant antroje dalyje išskirtus tapatybės konstravimo požiūrius, trečioje dalyje pereinama prie prezidento retorikos, kalbų diskurso analizės. Nagrinėjant prezidento kalbas per diskursyvinių reikšmių konstravimą, prezidento diskursuose siekiama identifikuoti jiems būdingą požiūrį, kaip jis yra integruojamas ir ar visuose regionuose konstruojamas tas pats tapatybės požiūris. Atlikus analizę, galiausiai bus padarytos išvados apie Rusijos prezidento konstruojama šalies identitetą, jo kitimą nuo SSRS iširimo iki dabar.

Metodologija: Siekiant įvykdyti šio darbo tikslą, bus naudojamos dvi priegigos - konstruktyvistinis aiškinimas bei diskurso analizės metodas. Kitaip tariant, pasitelkus diskurso analizės metodą, praktinėje darbo dalyje siekiama ištirti Rusijos prezidento Vladimiro Putino oficialią retoriką ir atitinkamą tapatybės požiūrį kiekvienai jo kadencijai, bandant formuoti šios šalies piliečių identitetą.

Sąvoka „diskursas“ dažnai suvokiama kaip diskusija ar viešas šnekėjimas, savo nuomonės reiškimas⁷. Lingvistikoje „diskursas“ suprantamas kaip tai, kas yra parašyta ar pasakyta apie tam tikrą objektą. Tad pagrindinis diskurso analizės dėmesys – sakininiams ar rašytiniams tekstams. Čia diskurso analizei svarbiais tampa ne tik išsakytasis ar parašytasis tekstas, bet ir jį kuriantys, perduodantys ir interpretuojantys veikėjai bei diskursą įgalinantys bei apribojantys tiesioginiai ar istoriniai kontekstai, ideologinis tekstų turinys. M. A. Hajer apibrėžia diskursą kaip „visumą idėjų, sąvokų ir kategorijų, kurios yra kuriamos, atkuriamos bei keičiamos tam tikrais socialiniais veiksmais ir kurių pagalba fizinei ir socialinei realybėms yra suteikiamos reikšmės“⁸. Diskurso analizė yra tekstų, kalbų, žodyno ir kt. tyrimo technika⁹. Diskurso analizė tiria, kaip diskursai įtvirtina ir keičia galios santykius. Svarbu suprasti, kas yra „už tekstų“, kitaip, verta atsižvelgti ne tik į jiems būdingus diskursus, bet į visą kontekstą: kokiomis sąlygomis pasakyta tam tikra kalba ar tekstas, kokias užuominas slepia, kaip konstruojamas tam tikras įvaizdis, supratimas. Tapatybės išreiškiamos kalbos ir reikšmių pagalba, o, naudojant praktikas, galima suprasti tapatybės konstravimą. Dėl šios priežasties tapatybės analizė yra „diskursyviųjų praktikų (reprezentacijų kūrimo) analizė“¹⁰. Diskursai savo ruožtu kategorizuoja veikėjų pasaulio supratimą apie *Save* ir *Kitą*, o kalba yra šių kategorijų išreiškimo forma¹¹. Kaip jau buvo minėta, tarptautinės sistemos veikėjai supranta vieni kitų elgesį per praktikas, interpretuodami bei dalindamiesi šiomis interpretacijomis. Diskursų analizė leis atskleisti tapatybės klasifikavimo požiūrį bei „padaryti išvadas apie tai, kokios grupės yra išskiriamos“¹².

Teorinis pagrindas

Analizuojant bet kurį reiškinį politikos mokslų srityje, teorinių priegū kūrimas, o vėliau ir taikymas, yra būtinas dalykas įvykdant sėkmingą tyrimo analizę. Tačiau nei viena aiškinanti paradigma nėra absoliuti. Valstybės tapatybės klausimas yra pakankamai keblus ne tik dėl gilios klausimo esmės, bet ir dėl sąvokos painumo. Konstruktyvizmas, skirtingai nei kitos tarptautinių santykių paradigmos yra tinkamiausia paradigma tapatybių ir jų vystymosi analizei atlikti, nes tradicinės tarptautinių santykių teorijos, labiausiai dėmesį kreipusios į materialinius dalykus, galios balansą ir ignoruojančios socialinio

⁷ Gunther Kress, *Linguistic processes in sociocultural practice*, Victoria: Deakin University Press, 1985.

⁸ M. A. Hajer, *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*, Oxford: Oxford University Press, 1995, p. 44.

⁹ Inga Vinogradnaitė, *Diskurso analizė kaip politikos tyrimo metodas: metodinė priemonė politikos mokslų studentams*, Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla, 2006, p. 7.

¹⁰ Dovilė Jakniūnaitė, *Kur prasideda ir baigiasi Rusija: kaimynystė tarptautinėje politikoje*, Vilnius: VU leidykla, 2007, 69.

¹¹ Ted Hopf, *Social Construction of International Politics: Identities and Foreign Policies, Moscow, 1955 and 1999*, USA: Cornell University Press, 2002, 6.

¹² Inga Vinogradnaitė, *Diskurso analizė kaip politikos tyrimo metodas: metodinė priemonė politikos mokslų studentams*, 33.

pasaulio konstravimą, šio darbo teoriniam darbui netinka. Konstruktyvizmo teorijos šiame darbe bus aptariamoms glaustai ir sistemiškai, nes šio darbo tikslas nėra jų kritika ar gynimas. Konstruktyvizmo paradigma bus naudojama kaip įrankis, kuris leis paaiškinti tapatybės konstravimą tarptautiniuose santykiuose, o konkrečiau – Rusijos Federacijos prezidento Vladimiro Putino diskurse.

Rašant šio darbo teorinį pagrindą, svarbu suprasti ne tik teorijos idėjas, bet ir jos vietą bei svarbą tarptautinių santykių disciplinoje. Konstruktyvizmas užima „vidurio kelią“ „pozityvizmo ir postpozityvizmo ginče“¹³. Mokslininkai vis kelia klausimą dėl valstybės vietos tarptautinėje sistemoje, kurios prigimtį galima suprasti remiantis teorinėmis paradigmomis. Visiems yra žinomas konstruktyvistinės paradigmos teiginys, jog „tarptautinių santykių pasaulis yra socialiai konstruojamas“¹⁴. Iš to seka, kad pasaulis yra socialinis konstruktas, kuriame vykstantys procesai nėra duotybė, kaip teigia tradicinės tarptautinių santykių teorijos. Konstruktyviniame pasaulio aiškinime reikėtų išskirti „žinojimo“, „socialinės tikrovės“ ir „socialinio pasaulio“ sampratas. Remiantis P. L. Berger ir Th. Luckmann, žinojimas yra socialiai konstruojamas ir intersubjektyvus¹⁵, jis kuriamas bendrai ir yra suprantamas bendrai. Jeigu priimame prielaidą, kad pasaulis yra socialiai konstruojamas, galima teigti, kad jis kuriamas bendrai žmonių, idėjų, kalbos, ženklų. Anksčiau išvardintų socialinių sąveikų dėka yra konstruojama realybė, kurią galima pavadinti „socialine tikrove“. Darbe naudojama konstravimo sąvoka reiškia ne tik kūrimą, bet ir interpretaciją. Kiekvienoje socialinėje sąveikoje socialinės tikrovės veikėjai visus esamus reiškinius interpretuoja savaip, naudodami idėjas, reikšmes, žinojimą, savaip konstruoja pasaulį. Idėjos ir reikšmės yra svarbios socialinei tikrovei, jos nuolat perkuria socialinį pasaulį. Konstruktyvistai mano, kad idėjos turi struktūrines savybes. Idėjos suprantamos kaip kolektyvistinės žinios, institucionalizuojamos praktikoje. Žinios, grįstos praktika, yra individų sąveikos pasekmė. Individai, šiuo atveju, veikia vedami asmeninių idėjų, interesų ir t.t. Pagrindinis konstruktyvizmo tikslas – įdiegti tiek empirinius, tiek teorinius socialinių institucijų ir socialinių struktūrų aiškinimus. Visi išvardinti veiksniai sukuria bendrą žmonių žinojimą, kuris, kaip minėjau, yra intersubjektyvus. Tada sukonstruotame pasaulyje tikrovę lemia ne vien materialūs dalykai, veiksniai ir jų paskirstymai, bet labiausiai intersubjektyvus žmonių idėjų bendrumas, kuris formuoja tapatybės ir elgesio mechanizmus¹⁶.

¹³ EVELDAS NEKRAŠAS, „Pozityvizmo ir postpozityvizmo ginčas socialiniuose moksluose“. *Politologija*, 1(21), 2010.

¹⁴ Friedrich Kratochwil, „Constructivism as an Approach to Interdisciplinary Study“. Kn. K. M. Fierke, K.E. Jorgensen, *Constructing International Relations: The next generation*. New York: Armonk, 2001, 16 – 17.

¹⁵ Peter L. Berger, Thomas Luckmann, *Socialinės tikrovės konstravimas. Žinojimo sociologijos traktatas*. Vilnius: Pradai, 1999, 33 – 34.

¹⁶ Dovilė Jakniūnaitė, „Alexandro Wendt'o iššūkis tarptautinių santykių teorijai“. *Politologija*, 2005/4(40), 80.

Pagrindinis veikėjas pagal konstruktyvistus yra valstybė. Tiriant valstybių vietą ir jų elgesį, reikia pradėti nuo pačios valstybės kaip organizuoto konstrukto suvokimo. Racionalistinės tarptautinių santykių teorijos nepripažįsta idėjinių pokyčių, bet tik elgesio kaitą. Šių teorijų šalininkai netiki, kad veikėjai – valstybės, pačios gali kurti save per tapatybių pokyčius, tada pasaulio struktūros nesikeičia. Todėl kaip atsakas šių teorijų šalininkams paskatino labiau plėtoti konstruktyvizmo paradigmą, kuri iškelia nenutrūkstamo abipusio ryšio tarp struktūros ir agento problemą¹⁷. Reikia apsibrėžti, kas yra struktūra, o kas yra agentas, kitaip tariant – veikėjas. Konstruktyvistai teigia, kad veikėjas yra valstybė, žmogus, kuris turi savo siekus, interesus, kurie veikia pagal savo pasirinkimą. Struktūra galima laikyti „socialinio elgesio bei socialinės aplinkos pasikartojimais, kurie yra žmogaus veiksmų padarinys, bet dažniausiai laikomi ribojančiais veikėją“¹⁸. Veikėjai sukuria socialinę tikrovę per nuolatinį socialinio elgesio pasikartojimą, todėl galima teigti, kad struktūra yra agento veikimo pasekmė. Institucija yra palyginti stabilus tapatybių ir interesų rinkinys (struktūra). Tokios struktūros yra dažnai kodifikuojamos formaliose taisyklėse ir normose, bet jos turi motyvacinę galią tik dėl veikėjų socializacijos ir dalyvavimo kolektyviniame žinojime. Institucijos neveikia atskirai nuo veikėjų idėjų apie tai, kaip veikia pasaulis. Dėl to galima kalbėti apie struktūros ir agento nenutraukiamą abipusį ryšį. Identitetas yra socialinė konstrukcija, pagrįsta bendromis veikėjų idėjomis apie save ir kitus bei apie pasaulį. Identitetas susieja veikėjus (valstybes) su struktūra (tarptautine sistema). Identitetas suteikia taptautinei sistemai pastovumo, leidžia nuspėti valstybių veiksmus.

Veikėjai ir sistema veikia ir konstruoja vienas kitą. Wendt rašė apie tarptautinę anarchiją: anarchija yra tai, ką valstybės iš jos sukuria¹⁹. Anarchija neturi jokios prasmės be tos kurią valstybės jai priskiria (tuo tarpu realistai teigė, kad tarptautinė anarchija lemia galios politiką bei savanaudiškų valstybių egzistavimą). Jau susiformavusi anarchinė struktūra pradėjo daryti įtaką ir ją suformavusiems veikėjams. Tai reiškia, kad tarptautinė aplinka lygiai taip pat, kaip suformuota, gali būti ir pakeista pačių veikėjų noru bei sąveika. Jei jie bendrai panorėtų, galėtų būti sukurta ne anarchinė, o kolektyvinio saugumo sistema.

Identiteto politika yra įkvėpta tam tikros grupės, turinčios bendrą identitetą, interesus ir siekiančios tuos interesus ginti. Peter Van Hammas yra pasakęs, kad „Valstybės identitetas yra „ženklas“, kaip mes siunčiame pasauliui žinią, kas mes esame.“ Pasaulis susideda ne tik iš valstybių,

---

¹⁷ Walter Carlsnaes, „The Agent – Structure problem in foreign policy analysis“. *International Studies Quarterly*, 36(3), 1992, 245.

¹⁸ Dovilė Jakniūnaitė, *Kur prasideda ir baigiasi Rusija: kaimynystė tarptautinėje politikoje*, 48.

¹⁹ Alexander Wendt, „Anarchy is what state make of it: the Social Construction of power politics“. *International Organization*, 46(2), 1992, 395.

žmonių ir nuolat kintančių procesų, bet ir iš idėjų, žinojimo, suvokimo ir aiškinimo. Kadangi konstruktyvizmas analizuoja supratimą apie tarptautinę sistemą, jos struktūrą bei jo priežastinį ryšį su praktiniu elgesiu, konstruktyvizmo paradigmą galima laikyti patraukliausia, nagrinėjant tarptautinių santykių procesų prigimtį ir tinkamiausia šiam darbui, analizuojant Rusijos tapatybės kitimą konfliktų metais iki dabartinės krizės Ukrainoje, Krymo aneksavimo ir atrandant, koku keliu ji pasuko ieškodama savęs (*aš*) ir rasdama *kitus*.

Pagal M. Barnett, tapatumas yra savęs supratimas santykyje su kitu. Tapatumai, trumpai tariant, nėra asmeniniai ar psichologiniai, jie iš esmės yra socialiniai ir santykiniai, apibūdinami per veikėjo sąveiką ir santykius su *kitais*. Visi politiniai tapatumai yra grupiniai, priklausantys nuo veikėjo sąveikos su kitais ir institucinio konteksto. Žvelgiant iš tokios perspektyvos, tautiniai ir valstybių tapatumai yra iš dalies formuojami santykio su kitomis tautomis ir valstybėmis – politinių veikėjų tapatybės yra veikiamos jų santykio su išoriniais (kitų tautų, valstybių) veikėjais.

Žinoma, visada išlieka galimybė, kad tautinė tapatybė nesutaps su tarptautinės bendruomenės tapatybėmis. Geras to pavyzdys gali būti Šaltasis karas, kurio metu daugelis valstybių diskutavo apie savo tapatybę ir tos tapatybės santykį su tarptautine bendruomene. Diskusijos dėl tautinės tapatybės gali būti įvardinamos kaip „tapatybės konfliktas“. Toks konfliktas gali iškilti esant dviem sąlygom:

1. kai egzistuoja tapatumo apibrėžimai, kurie konkuruoja vienas su kitu, o tai sukelia prieštarinę elgesį. Esant tokiai situacijai gali tekti laikytis normų ir vertybių, kurios tarpusavyje nesuderinamos.

2. kai kolektyvinis „savasis aš“ yra ilgiau nebepriimtinas, atėjus naujoms istorinėms aplinkybėms.

Debatai apie nacionalinį identitetą, nacionalinių interesų konstrukciją ir politines orientacijas taip pat turi būti išdėstyti instituciniame kontekste. Identitetas formuoja politiką sujungdamas ir formuodamas socialinius interesus į nacionalinį interesą, o formalus institucinis kontekstas reprezentuoja politinę erdvę, kurioje tai vyksta, ir, svarbiausia, pasiūlo, kieno interesai yra įregistruojami.

Valstybės tarptautinėje arenoje veikia kaip vieningas socialinis subjektas. Priimant A. Wendt prielaidą, jog „valstybės taip pat yra žmonės“, galima teigti, jog valstybei turi būti priskiriamos

antropomorfinės savybės: tapatybė, interesas bei praktinis elgesys²⁰. Galima teigti, jog žmonės kuria socialinį pasaulį per reikšmes, kalbą, praktikas. Tuomet, savaip interpretuodami pasaulį, jie konstruoja socialinę tikrovę, o bendroji informacija, bendras žinojimas skatina bendrumo jausmo atsiradimą. Šitaip gimsta kolektyvinio „asmens“ arba grupinio „Aš“ idėja²¹. Būtent toks formavimas vadinamas tapatybe.

Kalbant apie tapatybės sąvokos apibrėžimą politine prasme, reikia pažymėti, jog sąvokos kontekstas yra analogiškas dėl panašių diskursyvinių reikšmių naudojimo. Šiuo atveju tai yra „išsiskiriančių nuo kitų“ savybių akcentavimas. Be abejo, toks tapatybės traktavimas įgauna net psichologinį atspalvį, kadangi bandoma tinkamai išrikiuoti reikšmes: kas *Aš* ir koks mano santykis su *Kitais*, o vėliau - „kas mano draugas?“, o „kas mano priešas?“²² Anot A. Wendto, tapatybę „gali veikti dvi supratimo rūšys: esantis Savyje ir pripažįstamas Kitų, kai identitetas kyla tiek iš vidinių, tiek iš išorinių struktūrų“²³. Tai reiškia, jog vien *Savęs* suvokimo neužtenka, dar svarbu ir tai, kaip tave pozicionuoja *Kiti*. Remiantis A. Wendto „Tarptautinės politikos socialine teorija“, egzistuoja keturios socialinio identiteto rūšys²⁴: asmeninis arba korporatyvinis, rūšinis arba grupinis, vaidmens ir kolektyvinis. Šios tapatybių rūšys yra labai glaudžiai susijusios, jos lyg juda nuo asmens link kolektyvinio identiteto, kurio konstravimas yra loginė šio proceso pabaiga.

Asmeninė tapatybė yra „suvokimas ir atmintis, jog *aš* yra konkreti samprotavimo ir aktyvumo vieta“²⁵, kuri skiria vieną socialinio pasaulio subjektą nuo kito. Žmonės interpretuoja bendras savybes ir priskiria save prie tam tikros socialinės kategorijos. Asmeninis identitetas analizuoja individo tapumą bendros visuomenės dalimi, dar negalima numatyti veikėjo elgesio, bet jau galima preziumuoti *aš* ir *kitų* skirtį. Korporatyvinis identitetas yra atspirties taškas analizuojant kitas tapatybes rūšis.

Rūšinė ar grupinė tapatybė – tai yra savęs priskirimas tam tikrai grupei.²⁶ Be asmeninio identiteto negali atsirasti grupinė tapatybė. Jei žmogus nesuvokia *savęs* ir *kitų* skirties, jis paprasčiausiai negali savęs priskirti konkrečiai grupei.

---

²⁰ Alexander Wendt, *Tarptautinės politikos socialinė teorija*, Vilnius: Eugrimas, 2005, p.229.

²¹ Ten pat, p. 233.

²² Paul Kowert, „Agent versus Structure in the Construction of the National Identity“. Kn. V. Kubalkova, N. Onuf (sud.), *International Relations in a Constructed World*, New-York: Armonk, 1998, 106.

²³ Wendt, *Tarptautinės politikos socialinė teorija*, p.239.

²⁴ Ten pat, 240.

²⁵ Ten pat, 240.

²⁶ Jakniūnaitė, *Kur prasideda ir baigiasi Rusija: kaimynystė taptautinėje politikoje*, p. 70.

Asmens tapatybė „nesiremia prigimtinėmis savybėmis ir dėl šios priežasties egzistuoja tik santykyje su *kitais*“, tuo pačiu metu turinti „didesnę priklausomybę nuo kultūros ir *kitų*“.²⁷ Kitaip tariant, individas tapatina save *kitų* atžvilgiu. Kai yra sukonstruotas asmeninis identitetas, priskyrus save prie tam tikros grupės tapatybės, žmogus automatiškai nustato *kitą* savo grupei, kategorijai, kuriai jis priklauso. Nesusiformavus asmeniniam ir grupiniam identitetui, vaidmens tapatybės egzistavimas ir kūrimas praktiškai neįmanomas. Bendrumo idėjos sudaro sąlygą identiteto atsiradimui, jos gali būti konfliktiškos arba kooperacinės, ko pasekoje *priešas* gali būti tokia pati tapatybė kaip *draugas*.²⁸ Taigi, jei kalbame apie vaidmens tapatybę, perskyra tarp *aš* ir *kitas* apeliuoja į subjektų skirtingumą.

Kolektyvinė tapatybė yra baigtinis procesas, identifikacija ir susiliejimas, kai *aš* ribos išsipliečia, kad galėtų įtraukti *kitus*.²⁹ Ją galima laikyti valstybės tapatybe. Interesai yra idėjos, su kuriomis valstybės ir tarptautinės politikos egzistavimas daro prielaidą, jog individai identifikuojausi su valstybės „bendra idėja“.³⁰ Kai susiformuoja korporatyvinė tapatybė, individas supranta, kas jis yra. Galima teigti, kad pirmiausia yra konstruojamos tapatybės, o tik vėliau yra kuriami bendri interesai identiteto pagrindu. Todėl galima teigti, kad be sukonstruotos tapatybės interesai neturi jokios prasmės. Tapatybė nėra nuolatinis procesas, ji gali kisti, priklausomai nuo to kaip veikėjas save pozicionuoja su *kitu*. Jei valstybės tapatybė kinta, tai atspindi jos idėjų pokytį ir *savęs* atradimą tarptautinėje sistemoje, idėjos suformuoja subjektų suvokimą kaip pasiekti tikslus.

Remiantis keliais autoriais, kurie gilinasi ir nagrinėjo Rusijos tapatybės konstravimą galima būtų išskirti Rusijos tapatybines schemas, kurias leistų geriau paaiškinti dėstyje analizuojamas kalbas. Daugelis autorių išskiria 3 požiūrius į Rusijos identitetą: tai slavofilai, vesternistai (zapadnikai) ir počvenikai. Slavofilai, teigė, kad Rusija turi vystytis savo jai vienai būdingu keliu, pasisakė už slavų tautų vienybę, neturi lygiuotis į kitas Vakarų šalis ir priimti primetamas liberalias ideologijas, idelizavo o vakariečiai (zapadnikai) anaipol manė, jog Rusijos ateitis yra Vakarai, o mongolizmas ir imperiškumas yra atgyvena, blogoji rusiškos tradicijos pusė, kurios reikia atsikratyti. Ir tarp jų varijuojanti pusė počvenikai, nors savo pažiūromis buvo artimi slavofilų judėjimui pasak kurių, Rusija turėtų vystytis tik jai vienai būdingu keliu, niekuo neprimenančiu Vakarų Europos vystymosi kelio. Tačiau „počvenikai“, kitaip, nei tikrieji slavofilai, neneigė ir kai kurių zapadnikų požiūrio, kuris teigė,

²⁷ Wendt, Tarptautinės politikos socialinė teorija, p.242.

²⁸ Ten pat, p. 244.

²⁹ Wendt, Tarptautinės politikos socialinė teorija, p.244

³⁰ Paul A. Kowert, „The peril and promise of constructivist theory?“. *Ritsumeikan Journal of International Studies*, 13(3), 2001, 161.

kad savo istoriniame kelyje Rusija neišvengiamai pasuks pramintais Vakarų civilizacijos takais, idėjų³¹. Šiuos požiūrius galima priskirti ir šiems laikams. Remiantis Igor Zevelev, galima išskirti Rusijos identiteto raidos scenarijus, kurie leistų geriau paaiškinti dėstyje analizuojamas kalbas, koku požiūriu skirtingose kadencijose prezidentas bando remtis. Igor Zevelev apsvarstė laikoma ryšį tarp diasporos ir Rusijos tapatybės ir pasisako prieš Hosking idėją, kad Rusija turėtų tapti tautine valstybe ir periimti Vakarų Europos modelį. Jei Rusijos tauta yra glaudžiai susijusi su etnine kilme (Rusijos Federacijoje gyvena apie 160 įvairių tautų piliečių) ir siūlymas valstybei tapti tautine valstybe tik įžiebtų etninį nacionalizmą ir skatintų norą priartinti rusų mažumas atgal į Rusijos Federacijos sudėtį. O tą galima padaryti tik išplėčiant Rusijos sienas, t.y. ižiebiančią konfliktą tarp Rusijos ir jos kaimynų. Zevelev siūlo tris požiūrius skirta Rusijos tapatybės ateities raidai numatyti, ir kuriuos galima susieti su filosofine rusų identiteto kūrimo požiūriais: liberalus požiūris (zapadnikai) – norima labiau bendrauti su Vakarais, siekti tų pačių vertybių, realistinis – statistinis (počvenykai) – jie palaiko Rusijos interesų zonų plitimą post-sovietinėje erdvėje, ypač po NATO išsiplėtimo į Rytus, ir nacionalistų mokykla (neoimperialistai ir etniniai nacionalistai (slavofilai) - neoimperialistų projektas sufokusuotas ties idėja atkurti Rusijos valstybę be sienų, kaip Sovietų Sąjungoje, o etniniai nacionalistai – jų idėja yra sujungti sienas Rusijos kaip valstybės ir Rusijos kaip tautos, t.y. sukurti naują politiką tose teritorijose, kur gyvena etniniai rusai ir rytų slavų žmonės.³² Ši vizija susitelkia ties Rusijos, Baltarusijos, dalies Ukrainos ir šiaurės Kaukazo suvienijimu.

1. Rusijos prezidento Vladimiro Putino tapatybės politika

Kaip buvo pastebėta darbo pradžioje apie konstruktyvistinę tapatybės prieigą, tapatybės politika anot Barnett gali kisti, kai visuomenėje kila konfliktas ir *savęs* matymas, supratimas yra atvirkščias nei kitos visuomenės dalies. Rusija nėra išskirtinė šalis, kurios nekrėtė jokie konfliktai šalies viduje ar už jos ribų, kur gyvena dauguma rusų tautybės žmonių. Darbe bus analizuojama esamo prezidento V. Putino kalbos prieš ir konflikto metu Ukrainos krizės akivaizdoje.

1.1 Vladimiras Putinas 2000 – 2004 metais (I kadencija)

Analizuojant įvairias ankstesnes Vladimiro Putino kalbas, galima pastebėti, kad jis turėjo visiškai kitokia viziją Rusijai, konstravo visai kitą Rusijos tapatybę nei dabar. Pirmosios šalies

³¹ Николай Онуфриевич Лосский, ИСТОРИЯ РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ, < <http://www.vehi.net/nlossky/istoriya/index.html> > [žiūrėta 2015 02 27]

³² Igor Zevelev, *The Russian Worlds boundaries*, < <http://eng.globalaffairs.ru/number/The-Russian-World-Boundaries-16707> > [žiūrėta 2014 10 09]

prezidento kalbos nelabai leidžia apibrėžti, kuriamos tapatybės schemą, kalbose mažai sakoma apie tapatybę, *mes* ir *kitų* skirtį ir kažkokį būsimą šalies tapatybės politikos kūrimą. Kreipimesi prieš pirmuosius Rusijos prezidento rinkimus V. Putinas akcentavo, kad sudrebinęs šalį neramumas, kuris vyko Šiaurės Kaukaze, žmonės susirėmė akis į akį su bendru pavojumi ir rusų viusomenė įstengė konsoliduotis ir tapo dar stipresniais³³. Taigi galima pastebėti, kad vykusį konfliktą Čečenijoje, būsimas Rusijos Federacijos prezidentas vertina kaip bendrą susidorojimą su grėsme, su juo konstruojamu *kitu*. Savo kalboje pabrėžė ir tai, kad Rusija yra vieną didžiausių pasaulio valstybių ir stipri atominė valstybė/galia. Pagal V. Putiną naujai išrinkto Federacijos prezidento pagrindinis tiklas turi būti – skelti ūkį, sugražinti šalies prestižą ir pirmaujančią vaidmenį pasaulyje, kas iš tiesų žiūrint į šią šiuolaikinę pasaulio naujieną yra pastebima. Rusija įgauna vis stipresnius svertus ir daro įtaką vykstantiems sprendimams. Inauguracijos kalboje gegužės 7 dieną 2000 metais, V. Putinas daug kalbėjo apie valstybės atskaitomybę ir darbą šalies piliečiams. Prezidentas pabrėžė tai, kad visi turi sergėti tai, kas jau pasiekta, plėsti ir saugoti demokratiją, kad tautos išrinkta valdžia dirbtų jos interesams, tam kad apsaugotų Rusijos pilietį visur tiek šalies viduje, tiek už jos sienų, tarnautų visuomenei³⁴. Galima būtų pasitelkti konspiracijos teorijomis ir teigti, kad jau 2000 metais buvo nuomanoma kurti vadinamos Rusiskij mir organizacija ir aktyviai vykdyti tėvynainių politika, kai pokalbis nukrypsa apie *savų* gynimą kitur.

2000 metų gegužės 17 dieną, Vladimiras Putinas per televizinę transliaciją kreipėsi į šalies piliečius dėl planuojamų reformų valstybėje. Prezidentas kreipimesi išsakė savo požiūrį apie Rusijos teisinę sistemą, pabrėžė, kad reikia suvienodinti esamą sistemą, kad regioniniai įstatymai nesikirstų su konstituciniais ir pan. Teisinės sistemos nesuderinamumas regionuose, respublikuose yra separatizmo šaltinis, kurio vietoje plečiasia dar baisesnis pavojus/ grėsmė – tarptautinis terorizmas³⁵, kas yra įvardijama kaip *kitas* Rusijos visuomenei, visi turi būti lygūs, vengti separatistinių veiksmų. Šioje situacijoje šmaikštu pastebėti, kad tokie veiksmai Rusijoje buvo smerkiami, nors žiūrint į šių dienų realijas Rusija remia separatistinius veiksmus kitose (Krymas, Pietų Osetija, Abchazija ir pan.) yra palaikomi ir tai motyvuojami kaip laisvės, lygių teisių siekimo įrodymas.

---

³³ Телевизионное обращение к гражданам России,

<http://archive.kremlin.ru/appears/2000/03/24/0000_type63374type82634_125294.shtml> [žiūrėta 2015 10 01]

³⁴ Церемония вступления Владимира Путина в должность Президента России, <

http://archive.kremlin.ru/appears/2000/05/07/0001_type63381type82634_28711.shtml> [žiūrėta 2015 10 01]

³⁵ Телевизионное обращение к гражданам России, <

http://archive.kremlin.ru/appears/2000/05/17/0002_type63374type82634_28742.shtml> [žiūrėti 2015 10 01]

2000 metų liepos 8 dienos kreipimesi į Rusijos Federalinės Tarybos nariams pristatė savo veikimo kaip Rusijos Federacijos prezidentas gaires. Daug buvo kalbama apie ekonomikos augimą ir įvairių sričių reformas, inovacijų plėtra, socialinės politikos gerinimą, bankų ir valdymo sistemų keitimą. Iš šio kreipimosi galima būtų teigti, kad Vladimiras Putinas kalbėjo kaip vienas iš Vakarų politikų, kuris kalbėjo apie Rusijos modernizavimą ir apie tolimesnį demokratijos kelią Federacijoje. Pasak prezidento, politika, kuri yra statoma ant nuoširdaus ir atviro pagrindo valstybės bendravime su visuomene apsaugos nuo buvusių klaidų kartojimo ir bus viena iš pagrindinių sąlygų naujojo „visuomenės kontraktui“³⁶. Vidaus politikos nepriklausomumas yra akivaizdus, kuri yra sudaryta iš pragmatizmo, ekonominio efetyvumo ir nacionalinių prioritetų uždavinių – taip sako Vladimiras Putinas. Bet Vakarų kritika buvo girdima dar gūdžiais 2000, kai Vladimiras Putinas sakė, kad Šaltasis karas nors ir pasibaigęs iki šiol jaučiamas šio karo padariniai. V. Putinas pabrėžė ir tai, kad demokratinė struktūra šalyje, Naujosios Rusijos atvirumas pasauliui neprieštarauja rusų tapatybei ir patriotizmui, netrukdo rasti atsakymus į dvasingumo ir moralės klausimus. Ir nereikia specialiai ieškoti nacionalinės idėjos. Ji jau subrendo visuomenėje. Svarbiausia - suprasti, kokia Rusija šalies piliečiai tiki ir ko norima matyti Rusijoje. Tuo pačiu kreipimesi, buvo paminėtas konfliktas Čėčenijoje, kuri prezidentas įvertina kaip vieną iš neišspręstų federacinių problemų. Situacija respublikoje pasudėtingėjo tokiu mastu, kad jos teritoriją tapo vieta tarptautinio terorizmo plėtimuisi Rusijoje. Tai ko labiausiai buvo bijoma, tapo realija. Po pirmųjų šalies vadovo kalbų galima pastebėti, kad yra vengiama kalbėti apie tapatybę, t.y pasakyti kas yra *kitas*, o kas yra *savas* ne tik šalies viduje, bet ir už jos sienų. Bandomo išsisukti prisimenant istorines klaidas, kurių skatinama nepakartoti, eiti demokratijos keliu ir kurti Rusija tokia, kokia ją nori matyti piliečiai, bet kol kas tokių galimybių, kur būtų įmanoma pasisakyti nėra daug, nevyriausybinių organizacijų remimas labai mažas, regionuose, kur valdžia yra arčiau žmogaus vis vien yra atitolusi.

2001 metų balandžio 3 dieną kreipimesi į Rusijos Dūmos ir Rusijos Generalinės Tarybos narius išsakė savo nuomonę apie Rusijos dabartį ir ateitį. Pasak prezidento Rusijos valstybingumo plitimo periodas baigėsi ir džiaugėsi, kad Rusijoje pagaliau teisiškai įtvirtinti valstybiniai simboliai. Prezidentas taipogi kreipėsi į visas Rusijos Dūmoje esančias partijas, kad spręstų susidariusią situaciją Čėčenijoje, o ne darytų iš to politinių dividendų. Darbai Čėčenijoje pagal prezidentą yra aiškus, reikia iki galo numalšinti terorizmą, padėti steigti valdžios struktūras, turi stengtis atsakingai apsaugoti piliečių teises, socialinę bendruomenės reabilitaciją ir išspręsti ekonomines problemas. Pabrėžiama ir

---

³⁶ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2000/07/08/0000_type63372type63374type82634_28782.shtml > [žiūrėta 2015 10 01]

tai, kad Rusijos užsienio politiką turėtų būti konstruojama pragmatizmu, aiškiai apibrėžiant nacionalinius prioritetus ir ekonominiu efektyvumu³⁷. Turėti gerą reputaciją yra naudinga ne tik ekonomikoje, bet ir politikoje, ir todėl Rusija turi aiškiai vykdyti savo ilgalaikius įsipareigojimus ir susitarimus, laikytis principų, kuriais kuriami šalies ryšiai su kitomis šalimis. Rusijos vadovas nori, kad tarptautiniai partneriai bendradarbiaujant atsižvelgtų ir gerbtų Rusijos nacionalinius interesus. Pasak prezidento ne tik istorinis artumas, bet ir akivaizdūs praktiniai sumetimai diktuoja būtinybę stiprinti šalies pastangas bendraujant su NVS valstybėmis. Vladimiras Putinas skatina atgaivinti ryšius su Europa ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, išlaikant ir plėtojant visus teigiamus dalykus, kurie buvo sukaupti ankstesniais metais. O integracija su Europa tampa viena iš svarbiausių krypčių Rusijos užsienio politikoje. Santykiai su NATO yra kaip sopulys, tolimesnis bendradarbiavimas su aljansu priklauso nuo to, kaip gerai NATO laikysis pagrindinių principų ir tarptautinės teisės normų, ypač dėl klausimų nenaudoti ar grasinti jėga. Rusijos pozicija yra aiški: vienintelė organizacija, įgaliota leisti naudoti jėgą tarptautiniuose santykiuose, yra Saugumo Taryba ir Jungtinių Tautų Organizacija³⁸. Kitą problema, apie kurią užsimena prezidentas tai Rusijos piliečių interesų ir tautiečių užsienyje apsauga. Kaip išsireiškė valstybės vadovas šimtai tūkstančių žmonių, kurie gyvena ir dirba ne savo gimtojoje šalyje, turite būti tikri, kad Rusija nepaliks jų, jei jie atsidurs sunkioje padėtyje. Vis stiprėjanti tėvynainių apsauga, noras bendrauti su Europa teikė viltis, kad visgi bus įmanoma pamatyti europietiška Rusija, kurios prezidentas vis dažniau kalba apie demokratiją, laisvę rinktis, laisvę tikėti ir lygybę tiek socialinėje srityje tiek teisinėje.

2001 metų liepos 18 dieną buvo surengta pirmoji spaudos konferencija su šalies prezidentu Vladimiru Putinu. Šioje konferencijoje buvo aptarta daug klausimų susijusių u šalies korupcijos mastais, pensijos reforma ir pan., o tarptautinių santykių klausimai nebuvo irgi pamiršti. Paklaustas apie konfliktą Artimuosiuose Rytuose prezidentas apbrėžė, kad Rusija yra pasirengusi prisidėti prie konflikto reguliavimo, bet be svarbiausių šio regiono šalių veiksmų konflikto sprendimas negali būti pasiektas, Rusija sieks užtikrinti, bet kokių susitarimų, kad niekas nenukentėtų, o tai taikoma Izraelio ir Palestinos draugams³⁹. Pasak Vladimiro Putino šalis nori sukurti gerus santykius su kaimyninėmis šalimis ir su šalies („mūsų“) pagrindiniais partneriais Azijoje ir Vakaruose. Konferencijoje buvo išsakyta tokia nuomonė, kad Rusija NATO nemato kaip priešišką organizaciją ir yra atvira viskam.

---

³⁷ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2001/04/03/0000_type63372type63374type82634_28514.shtml > [žiūrėta 2015 10 10]

³⁸ Ten pat

³⁹ Стенографический отчет о расширенной пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21291> > [žiūrėta 2015 10 10]

2001 metais gruodžio 24 dieną buvo surengtas tiesioginė TV ir radijo transliacija su Vladimiru Putinu („ Прямая линия с Президентом России“) kur Rusijos Federacijos piliečiai galėjo klausti įvairių jiems rūpimų klausimų. „ Buvusios Sovietų Sąjungos piliečiai, kurie kalba rusiškai, yra to pačio mentaliteto, vienos kultūros ir tt., jie lengvai prisitaiko. Tai yra dovana.“⁴⁰ – taip atsakė prezidentas apie emigrantus Rusijoje. Vienas pilietis paklausė prezidento, kaip jis traktuoja musulmonus, o atsakymą gavo tokį, kad Rusija yra vienintelė šalis, kurioje sugyvena įvairių tikėjimų –žmonės, gyvena harmonijoje, o islamas yra pasaulinė religija, tradicinė Rusijos Federacijos religija, kuriai priklauso šalies palaikymas. O Jungtinės Amerikos Valstijas laiko partneriu numeris vienas.

2002 metų balandžio 18 dieną savo metiniame kreipimesi į Rusijos Dūmos deputatus ir Federalinės Tarybos narius prezidentas, sakė, kad konfrontacijos metai jau baigėsi, pabrėždamas, kad Rusija kuria su visomis pasaulio valstybėmis konstruktyvius ir normalius santykius.⁴¹ Kalbant apie ekonomika ir politinę galią, Vladimiras Putinas norėjo atkreipti deputatų dėmesį į kitą: norma tarptautinėje bendruomenėje, šiuolaikiniame pasaulyje yra didelė konkurencija - dėl rinkų, investicijų, politinės ir ekonominės įtakos ir pabrėžė, kad Rusija šioje kovoje turi būti stipri ir konkurencinga.

2002 metų birželio 24 dieną vyko Vladimiro Putino spaudos konferencija, kurioje buvo užduodama nemažai klausimų apie tarptautinės tiek vidaus problemas, santykius. Viena įsimintiniausių prezidento išsakyto požiūrio buvo tai, kad dėl problemų, kurios dabar kylo visuomenėje reikia keisti čečenu kaip priešo ir teroristo paveikslą, o Čečenija turi ginti patys čečennai. Kalbai pasisukus apie Europos Sąjungą, prezidentas tarė, kad Rusija nėra prieš jos plitimą, mato ją kaip pagrindinę prekybos – ekonominę partnerę. „ „Mes patys esame dalis Europos“⁴² – taip pasakė Rusijos Federacijos prezidentas. Rusijos vadovas tikisi, kad Europos Sąjungos plitimas atneš dar gilesnį bendradarbiavimą su partneriais tiek Rytų, Vakarų ir Centrinėje Europoje. Bet kitą nuomonę turi apie NATO plitimą, prezidentas sako, kad šios organizacijos plitimas nepagerins kieno tai saugumo nei tų valstybių, kurios ketina įstoti, nei pačios organizacijos. Buvo pabrėžiama, kad Rusija yra pasirengusi visapusiškai, veiksmingai bendradarbiauti su Gruzija visais klausimais, įskaitant kovą su terorizmu ir nereikia bijoti sau prikurtų grėsmių dėl Rusijos imperinių ambicijų, o labiau bijoti nusikaltėlių. Kalbant apie kitas valstybes, Vladimiras Putinas priminė, kad baltarusių ir rusų tautos yra labai artimos, negali pasakyti,

---

⁴⁰ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21457> > [žiūrėta 2015 10 10]

⁴¹ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, < http://archive.kremlin.ru/appears/2002/04/18/0001_type63372type63374type82634_28876.shtml > [žiūrėta 2015 10 15]

⁴² Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21651> > [žiūrėta 2015 10 15]

kad tai yra viena tauta, bet tai tikrai broliškos tautos⁴³. Ir tuo metu, kai vyko pasidalijimas į 2 valstybes, prezidento nuomone, buvo ne tik nepagrįstas, bet kenksmingas ir žalingas tiek Baltarusijos ir Rusijos žmonėms. Buvo įvardinti ir Rusijos ir Kinijos bendradarbiavimas, anot prezidento, šių šalių bendradarbiavimas yra labai glaudus, visados yra daromas susitarimas dėl pozijos pagrindiniais tarptautinio gyvenimo klausimais ir visados yra jaučiama kinų tautos, valdžios ir Kinijos Liaudies Respublikos parama. Ukrainos santykiuose Vladimiras Putinas pabrėžė tai, kad kai Rusija kalba apie strateginę partnerystę, jie turi omenyje dviejų valstybių politikos susitarimas ekonominėje, socialinėje ir tarptautinių santykių srityse.

2002 metų gruodžio 19 dieną vyko tiesioginė TV ir radijo transliacija su Vladimiru Putinu („Прямая линия с Президентом России“). Piliečius domino tiek kasdieniai klausimai, tiek šalies užsienio politika. Vienas įdomesnių klausimų buvo užduota apie Rusijos nacionalinę politiką ar nėra jau tas laikas, kai reikia ją taisyti, nes tokioje daugianacionalinėje valstybėje kaip Rusija, svarbu išsaugoti tarptautinę taiką ir išlaikyti valstybę, kurioje tautą („mes“) buvo šimtmečius, tai yra būtina siekiant išsaugoti valstybę⁴⁴. Komentuojant įvairius užpuolimus radikalių jėgų narių prieš žmones iš Kaukazo regiono gyventojus, tai yra antisemitiški, antirusiški požiūriai ir visi piliečiai turi suprast, kad visi kartu yra vieninga šeima. Prezidentas dar kartą pabrėžė, kad baltarusių ir rusų tautos yra broliškos tautos tiek kultūrine, tiek religine, tiek etnine.

2003 metų gegužės 16 dieną, metiniame kreipimesi į Rusijos Dūmos ir Federalinės Tarybos narius, prezidentas negailėjo kritikos susidariusiai Rusijoje situacijoje. „Mes stovime priešais rimtomis grėsmėmis“⁴⁵ – sakė prezidentas. Rusijos ekonominis pagrindas, nors ir tapo stipresniu, bet dar nestabilus ir labai silpnas, politinė sistema per mažai išsivysčiusi, valstybinis aparatas mažai efektyvus, daugelis ekonomikos sričių nekonkurencingos, o žmonių skaičius vis krenta, skurdas lėtai traukiasi, tarptautinė situacija lieka sunki, o konkurencija pasaulinėje ekonomikoje ne krenta. O branduolinis ginklas toliau plinta po pasaulį. Terorizmas grasina pasauliui ir šalies piliečių saugumui. Stiprios, gerai ginkluotos nacionalinės kariuomenės naudojamos ne kovai su šituo blogiu, o skirtos strateginės įtakos plitimui atskirose valstybėse. Principiniu rezultatu turi tapti tai, kad Rusija sugrįžtų į turtingų, stiprių, išsivysčiusių ir gerbtinų pasaulio valstybių gretas. Šalis turi tapti patogia žmonėms, tiems kurie yra arti

⁴³ Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21651> > [žiūrėta 2015 10 15]

⁴⁴ Стенограмма прямого теле- и радиозэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21818> > [žiūrėta 2015 10 15]

⁴⁵ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, < http://archive.kremlin.ru/appears/2003/05/16/1259_type63372type63374type82634_44623.shtml > [žiūrėta 2015 10 20]

Rusijos ir su kuriais vienas kitą puikiai supranta, su kuriais kalba viena kalba, tai žmonės bendros rusiškos kultūros. Šiandieniniame pasaulyje, santykius tarp valstybių daugiausia lemia rimtus egzistavimo - Pasaulio mastu - realių ir potencialių grėsmių. Rusija yra suinteresuota stabilia ir nuspėjama pasaulio tvarka. Tik tai gali teikti pasaulinį ir regioninį stabilumą. Politinė ir ekonominė pažanga prisidės prie kovos su skurdu pasaulyje - tai vienas iš svarbiausių uždavinių. NVS šalys yra artimi Rusijos kaimynai. Šias šalis vienija šimtamečiai istorinių, kultūrinių ir ekonominių ryšiai. Šiose šalyse gyvena dešimtys milijonų rusų. Anot Vladimiro Putino, NVS erdvė yra šalies strateginių interesų sferoje. Šalies vadovas mano, kad ir Rusija Sandraugos narėms yra jų nacionalinių interesų zona. Prezidentas pabrėžia ir tai, kad svarbus Rusijos užsienio politikos elementas – platus suartėjimas ir reali integracija į Europą. Tai sudėtingas ir ilgas procesas, bet tai - istorinė pasirinkimas Rusijai⁴⁶. Jis nuosekliai įgyvendinamas, per suaktyvėjime dvišaliuose santykiuose, strateginės partnerystės plėtra su Europos Sąjunga, per aktyvų dalyvavimą Europos Tarybos darbe.

2003 metų birželio 20 dieną, buvo surengta metinė spaudos konferencija, kurioje vyravo spaudos klausimų apie regioninę politiką, pensijų reforma ir kiti klausimai, kurie yra susiję su kasdienių šalies piliečių gyvenimu. Prezidentas paklaustas apie savo vizitą į Didžiąją Britaniją pasakė, kad tai yra pirmas oficialus vizitas Didžiojoje Karalystėje po 150 metų, o ši šalis yra viena iš prioritetinių partnerių ir viena iš didžiausių ekonomikų Europoje. Dar kuo svarbi Rusijai Didžioji Britanijai yra tai dėl pozicijos susitarimo tarptautinės situacijų klausimais, integravimesi į Europą ekonomiką ir dėl dvišalių politinių ir ekonominių santykių, o Rumunija yra tradicinė ir sena Rusijos partnerė, Europos pietuose, Gruzija - partnerė. Dėl Artimųjų Rytų neramumų nuslopinimo, JAV ir Rusija sutaria, kartu sudarant vadinama „kelio žemėlapi“⁴⁷ ir vykdo jos realizavimą tiek iš Izraelio, tiek iš Palestinos pusės. Taipogi nebuvo pamiršti ir tautiečiai, kurie gyvena už Rusijos ribų, prezidentas patikino, kad Rusija visados gins savo piliečius, kur jie gyventų, veiks konstruktyviai ir atkakliai, kad nepakenktų savo tautiečiams ir tarpvalstybiniams santykiams, ginant savo tautiečius, bet kitaip, stiprinant tarpvalstybinius santykius ir ryšius. Anot prezidento rusų kalba yra rusų kultūros pagrindas, daugianacionalinės kultūros, tai daugianacionalinio bendravimo pamatas. Rusų kalbos vaidmenį Rusijoje neįmanoma pervertinti, tai šalies valstybingumo pamatas⁴⁸.

---

⁴⁶ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2003/05/16/1259_type63372type63374type82634_44623.shtml > [žiūrėta 2015 10 20]

⁴⁷ Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22028> > [žiūrėta 2015 10 20]

⁴⁸ Ten pat

2003 metų gruodžio 18 dieną buvo surengta tiesioginė TV ir radijo transliacija su Vladimiru Putinu („Прямая линия с Президентом России“). Šioje transliacijoje piliečiai buvo itin aktyvūs ir kaip visados užduodavo klausimus apie korupciją, žemės ūkio reformą, įvairias pašalpas, tai kas svarbiausia kasdieniame gyvenime. Paklaustas jaunesniojo seržanto apie Irako situacijai, ar tai nebus antras Vietnamas, prezidentas atsakė, kad Rusija nėra suinteresuot JAV pralaimėjimų jų kovoje su tarptautiniu terorizmu, nes JAV yra Rusijos partnerė kovoje su terorizmu⁴⁹. Buvo kalbama ir apie tautiečius Baltijos šalyse, kur anot Vladimiro, kai kurios situacijos kelia nerimą, negalima kalbėti ir apie visas šių piliečių teises ir laisves. Rusija stengiasi padėti tiek morališkai, tiek politiškai – padedama tautiečiams teismuose ir dirbama visais diplomatiniais kanalais. Prezidento nuomone, standartai, kurie yra taikomi Vakarų Europoje, taip vadinamose „karštose vietose“, turi būti pritaikomi ir Baltijos šalyse vadinamiems rusakalbiams gyventojams.

Apibendrinant, ši Vladimiro Putino kadencija išsiskyrė tuo, kad Rusija jis matė kaip Europos dalį, bendradarbiavimas su įvairiomis Europos šalimis, Europos Sąjunga. Rusijos piliečius matė kaip europinę tautą, nors buvo bendradarbiaujama su Azijos šalimis, galėčiau teigti, kad šiuo laikotarpiu buvo konstruojamas liberalusis tapatybės požiūris. Keista tai, kad prezidentas tiesiogiai neįvardija *kitų* (*priešų*) šalių, tiesiogiai nenaudoja sąvokos *kiti*, o grėsmes įvardija tokius dalykus kaip : terorizmas, narkotikų platinimas, atominių ginklų plitimą ir pan., kurie yra arčiau kasdienių dalykų ir labiausiai liečiantis piliečius. Galima pastebėti, kad pirmaisiais prezidentavimo metais Vladimiras Putinas savo kalbose neatskleidė, kokia bus jo kuriamos Rusijos tapatybės politika, kas anot jo bus šalies *kitas* ir *mes*, kas ir kelia klausimą, kodėl apie tai nebuvo kalbama iš karto, ar tai noras pritapti ir priprasti prie politinio gyvenimo Rusijoje, suprasti elito veikimo strategijas. Praėjus keliems metams po to, kai Vladimiras Putinas pradėjo eiti prezidento pareigas, galima teigti, kad tai buvo aukso metas, idiliškas metas, kai Rusija geriau ir glausčiau bendravo su Europos valstybėmis, tapatinosi su jomis, turėjo noro būti viena iš jų, taikiai nusiteikusi valstybė ir nebuvo priešišškai nusiteikusi NATO, matanti save kaip vieną iš augančių pasaulio valstybių ir vieną iš Vakarų šalių.

1.2 Vladimiras Putinas 2004 – 2008 (II kadencija)

2004 metais Vladimiras Putinas buvo perrinktas antrajai kadencijai. 2004 metų kreipimesi į Rusijos Dūmą ir Federacijos tarybos deputatus, prezidentas sakė, kad sunkiomis globalios konkurencijos sąlygomis tam, kad užimtum aukštas vietas Rusijai reikia augti dar greičiau, nei likęs

⁴⁹ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22256> > [žiūrėta 2015 10 30]

pasaulis, turi lenkti kitas valstybes augimo tempus, ir paslaugų ir prekių kokybę, švietimo, mokslo ir kultūros lygį. Ir tai yra ekonominio išgyvenimo klausimas. Ekonomikos augimas, politinis stabilumas ir valstybės stiprinimas teigiamai darė įtaką šalies tarptautinėms pozicijoms, o užsienio politikai davė dinamiškumo ir pragmatiškumo⁵⁰. Šalies prioritetu lieka integracijos gilinimas į Nepriklausomų valstybių sandraugą, įskaitant bendras ekonominės erdvės, Eurazijos ekonominės bendrijos sistemą. Tai, be jokių išimčių, yra vienas iš regioninių ir tarptautinių stabilumo sąlygų. Eksporto didinimas ypatingai svarbus, kai Rusija ir ES jau turi tiesiogines sienas viena su kita. Būtina tai, kad ES plėtra sujungtų valstybes ne tik geografiškai, bet ir ekonomiškai ir dvasiškai. Prezidentas yra įsitikinęs, kad tai yra sėkmės garantas, ne tik rusams, bet ir visai Europai verslui ir naujoms rinkoms, ir naujoms investicijoms – naujos galimybės siekiant geresnės Europos ateities. Rusija ir toliau plėtos politinį ir ekonominį dialogą su JAV ir pagrindiniais partneriais, kaip Kinija, Indija, Japonija, dirbs ir su kitomis šalimis. Pasienio ir tarpregioninis bendradarbiavimas yra reikšmingas rezervas prekybos plėtrai ir ekonominių, kultūrinių ir humanitarinių ryšiams.

2004 metų gruodžio 23 dieną vyko Vladimiro Putino spaudos konferencija. Žemės ūkis, administracinė reforma, energetiniai resursai ir kt.. Prezidentas neslėpė ir savo požiūrio į Šiaurės Kaukazą, kad Rusija ten būdavo amžiais ir turi savų interesų šiame regione, o šie interesai turi būti pritarti Azerbaidžano, Gruzijos ir Armėnijos valdžių. Armėnija yra išskiriama kaip strateginė partnerė ir gali būti garantu ir tarpininkais Karabacho problemos sprendime. Buvo kritikuojama ir Kvasnievskio pasisakymas apie tai, kad geriau Rusija be Ukrainos, nei su Ukraina, Rusija nesusiruošė aneksuoti valstybės, jeigu tai yra noras trukdyti Rusijai santykių plėtrai tarp kaimynių valstybių – tai noras blokuoti Rusiją. Pasak Vladimiro Putino Rusija postsovietinėje erdvėje labai atsargiai ir korektiškai stato santykius, Rusija nori, kad šios valstybės vystytųsi tikros lygybės dvasioje, gerbia šalių praeitį ir ateitį ir atsakingai atsižvelgia į šalių ateities tarpvalstybinius santykius. Rusijos Federacijos vadovas yra patenkintas JAV santykių vystymusi. Jungtinės Amerikos Valstijos - vienas iš Rusijos prioritetinių partnerių, šios šalys turi milžinišką ekonominę sąveiką, JAV ir Rusija yra partneriai sprendžiant šių laikų svarbiausius klausimus, ypač tokių kaip terorizmas. Šioje srityje šios valstybės ne tik partneriai, bet sąjungininkai⁵¹. Kalbant apie Rusijos ir Ukrainos santykius tai, šių valstybių ekonominiai ryšiai yra labai glaudūs, bendradarbiavimo gylys tarp Rusijos ir Ukrainos įmonių toks kokių Rusija neturi su bet kuria kita šalimi, o kas antrą šeimą ten turi šeiminius arba draugiškus ryšius, šiais aspektais Ukraina

---

⁵⁰ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2004/05/26/0003_type63372type63374type82634_71501.shtml > [žiūrėta 2015 10 30]

⁵¹ Пресс-конференция для российских и иностранных журналистов, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22757> > [žiūrėta 2015 10 30]

yra labai artima valstybė Rusijai. Jau 2004 metais Rusija buvo priešiška nusiteikusi Ukrainos įstojimui į ES, nors galimas įstojimas užtruktų 15 – 20 metų, o gyventi gerai norima jau dabar, o dabartiniai ES standartai yra labai sunkūs besivystančioms šalims, o ir ES ne visada naudinga. Rusija yra nusiteikusi bendradarbiauti su bet kuriuo Ukrainos lyderiu, kuri išrinks piliečiai, tik tikisi, kad Juščenkos apsuptyje nebus žmonių, kurie savo pozicijas stato antirusiškais, antisemitiniais lozungais.

2005 metų balandžio 25 dieną metiniame kreipimesi į Rusijos Dūmos ir Federacinės Tarybos narius prezidentas daug kalbėjo apie istorinius ir politinius įvykius šalyje. Vladimiras Putinas pripažino, kad Sovietų Sąjungos iširimas buvo didžiausia amžiaus geopolitinė katastrofa, rusų tautai tai tapo drama, dešimtys milijonų piliečių ir tautiečių buvo už šalies sienų, o iširimo „epidemija“ per paplito ir Rusijoje⁵². Rusai buvo, yra ir bus didžiausia Europos tauta, ši šalis daug istorijos sieja su Europa, iškovoti europinės kultūros laisvės idealai, žmogaus teisės, teisingumas, ir demokratija tapo Rusijos visuomenės nustatytų vertybinių orientyru, o Apšvietos laikais ir kitų socialinių įvykių akivaizdoje veikė kartu su kitomis europinėmis valstybėmis. Ginant rusų užsienio politinius interesus, Rusija yra suinteresuota ekonomikos plitimu ir tarptautinio valstybių autoriteto stiprinimu su artimiausiais šalies kaimynais, suinteresuoti tempų sinchronizavimu ir reformų parametrais Rusijoje ir Sandraugos valstybėse ir perimti naudingą kaimynių praktiką ir dalintis savo idėjomis ir rezultatais darbuose. Rusijos tikslai tarptautinėje arenoje suprantami – sienų saugumas ir palankių, vidaus sąlygų sukūrimas, kurios padėtų išspręsti rusų problemas. Šalies vadovas nekuria jokių naujovių, o siekia pasinaudoti viskuo tuo, kas buvo sukaupusi europinė civilizacija ir pasaulio istorija.

2005 metais rugsėjo 27 dieną buvo surengta tiesioginė TV radijo transliacija, kurioje piliečiai, kaip ir kasmet aktyviai dalyvavo ir uždavė nemažai klausimų, kuriuose vyravo klausimai apie karo veteranų pensijas ir pagalbą jiems, administracinę reformą, ūkio sektoriaus problemas ir tik vienas klausimas apie tėvynainius už sienų. Tiesioginėje transliacijoje buvo užduotas klausimas apie rusų nacionalines mažumas Baltijos šalyse prezidentas atsakė, kad Rusija nebando įnešti susiskaldymą latvių visuomenėje ar kitose Baltijos šalyse. Rusija nori, kad tai būtų monolitinė visuomenė, kurioje žmonės nepriklausant nuo kalbinio tapatumo ir etninės kilmės, jaustųsi pilnaverčiu tos šalies piliečiu, kur jie gyvena ir kurią pasirinko kaip savo tėvynę⁵³.

---

⁵² Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2005/04/25/1223_type63372type63374type82634_87049.shtml > [žiūrėta 2015 11 03]

⁵³ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23190> > [žiūrėta 2015 11 03]

2006 metų sausio 31 dieną kasmetinė prezidento spaudos konferencija, kurioje kiekvienas žurnalistas gali užduoti įvairius klausimus šalies vadovui. 2006 metais Rusijos politikos padangę suvirpino įvairūs tarptautiniai įvykiai, pvz. Rusija įėjo į didįjį aštuonetą, o valstybes, kurios įeina į aštuoneto sudėtį vadina partnerėmis ir dėkoja už pagalbą, kurią suteikė tos šalys, o kritikuojančias valstybes pavadina sovietologijos specialistais ir sako, kad jos yra likusios praeitame amžiuje, gyvena Sovietų Sąjungos laikais. Prezidentas paklaustas apie Ukrainos problemas susijusiomis su dujomis, jų vogimu, džiaugiasi tuo, kad pagaliau buvo įmanoma susikalbėti su Ukrainos valdžia ir abipusių santykių pagerėjimu ir tikisi, kad išeis subalansuoti šalių santykius su partnerė (Ukraina). Dideli dėmesį šioje konferencijoje buvo skirta tiek santykių su JAV išaiškinimu arba dviejų šalių vykdomos politikos mįslėmis, Rusija buvo kritikuojama kaip ji veikia Andžindžos konflikte, šalis deklaruoja, kad yra europietiška valstybe su europietiška kultūra ir vertybėmis, bet remia nuomones ir tokius pat režimus kaip buvo SSRS, kam buvo atrėžta, kad šalies valdžia geriau žino situaciją ir ką turėtų tokių atvejų daryti. Galima pastebėti, kad šalies vadovas nėra itin patenkintas šalių kritika ir Rusijos prilyginimo buvusiai Sovietų Sąjungai, kyla klausimas, kodėl? Ar tai dėl to, kad bandoma lygiuotis į europietiškas šalis, būti vieną iš jų, tapatintis su jomis ir norima idealizuoti, tai kas dar po SSRS liko Rusijoje. Tuo pat metu buvo užduotas klausimas apie HAMAS ir ar tai kas vyksta Artimuosiuose Rytuose yra amerikiečių diplomatijos krachas, Vladimiras Putinas įvardija tai kaip pasirinktos politikos nepasiteisinimą, kad jei norima spręsti sunkias pasaulines problemas, tą reikėtų daryti perspėjant kitus dalyvius, klausydami ir girdėdami vienas kitą ir kartu aptarti sprendimą. Bet šiuo metu šiomis mintimis nėra remiamasi, tai kas vyksta Sirijoje ir kokius veiksmus vykdo šiame regione.⁵⁴ Kalbant apie Gruzijos ir Rusijos santykius, šalies vadovas tikina, kad viskas priklauso nuo šalies politikos elgsenos ir kalbų, gruzinų tautą yra viena artimiausių rusų tautai tiek istoriškai, tiek kultūriškai, kiek gruzinų padėjo Rusijos Federacijos plėtrai ir ją sustiprinti. Galima pastebėti, kad dar ilgai šalių santykiai nepasikeis, kol esama valdžia nepasikeis. Rusų – kinų bendradarbiavimą įvardija kaip labai svarbiu faktoriu įtvirtinat pasaulio stabilumą, strateginį stabilumą ir tokiu pat keliu nori eiti ir Kinijos valdžia, kuri prezidentas įvardija kaip partnere ir drauge, toks šalių valdžios nusiteikimas leido išspręsti sunku klausimą šalių santykiuose po 40 metų pradėta kalbėti apie Kinijos ir Rusijos sienų nustatymą. Buvo užklausta ir apie Vladimiro Putino A. Lukašenkos diktatūros palaikymą, į ką prezidentas ir atsakė, kad tai nėra režimo palaikymas, o broliškos baltarusių tautos palaikymas, tarp Rusijos ir Baltarusijos amžiais klostydavosi ypatingi santykiai, jie nėra lyginami su kitomis Vakarų Europos šalių santykiais. Džiaugiamasi ir dėl to, kad Rusija ir

⁵⁴ Стенограмма пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < http://archive.kremlin.ru/appears/2006/01/31/1310_type63380type63381type82634_100848.shtml > [žiūrėta 2015 11 15]

Japonija pagaliau vienas kitą suprato, kad reikia eiti sprendimo keliu, o ne naudotis kilusiomis problemomis, kiek šalies vadovas suprato, kad japonų valdžia (kuri yra įvardijama kaip partnerė ir draugė) buvo pasirinkti nauji kokybiški santykiai ir pradėjo spręsti problemas, kurios būtų priimtinos tiek japonų, tiek rusų tautai. Pagal Rusijos vadovo nuomonę, augant visuomenei, gerėjant ekonomikai ir šalies pozicijai tampant stabilesne ir labiau prognozuojama tada ir šalies pozicijos tarptautinėje arenoje vis gerėja ir didėja įtaką tarptautiniuose santykiuose. Kas būtų keista, bet lenkų žurnalistės užduotas klausimas ką Rusijai reiškia Lenkija ir Rytų Europos šalys, prezidentas atsakė, kad lenkai ir rusai yra faktiškai viena šeima, bendras lopšys – Karpatai, tas nėra pamirštama ir į Lenkiją žiūrima su didele pagarba dėl jos indėlio į pasaulinę kultūrą, ekonomiką ir indėlio Europoje ir pasaulyje, bet kaip išsireiškia prezidentas, kad kaip ir tarp artimų giminių buvo daug problemų, kurias sunku išspręsti. Turbūt svarbiausias klausimas buvo tuo metu vykusio Kosovo konflikto ir Pietų Osetijos ir Abchazijos vertinimo įmantrumai.⁵⁵ Rusijos vadovo nuomone, JTO rezoliucija skelbia, kad Kosovas yra neatimama Serbijos Federacijos dalis, ir rezoliuciją reikia vykdyti, o nebūti vien tik deklaruojama, bet šalies valdžia visados abejos tokių sprendimų teisingumu. Jei kažkas tvirtina, kad Kosovas yra atskiras, nepriklausomas, tai kodėl reikia atsakyti abchazų ar Pietų Osetijos tautoms.

2006 metų gegužės 10 dieną Rusijos Federacijos prezidento kasmetinis kreipimasis į Dūmos, Vyriausybės narius. kaip ir kasmet kreipėsi į Rusijos Dūmos ir Federalinės Tarybos deputatus. Pranešime buvo daug kalbama apie valstybės padėtį ir kur reiktų toliau dar labiau dirbti. Prezidentas kritikuoja tai, kad ne visi atsiribojo nuo „blokinio“ stereotipinio mąstymo ir prietarų, užsilikusių dar nuo globalios konfrontacijos, neatsižvelgiant į tai, kad viskas kardinaliai pakito⁵⁶. Ir tai trukdo rasti tinkamus atsakymus į bendras problemas. Didžiosios valstybės turi aiškiai suvokti, kad pagrindinė atsakomybė už kovą su visomis šiomis grėsmėmis (terorizmas, cheminio, branduolinio, biologinio ginklo platinimas, vietinių neramumų „gesinimas“ ir pan.) ir užtikrinti pasaulinį stabilumą dengia atsakingos pirmaujančios pasaulio galios. Šalis, kurios turi branduolinį ginklą ir turinčias galinga karinę ir politinę įtaką. Pasak prezidento, šiuolaikinė Rusijos užsienio politika yra grindžiama pragmatizmo, nuspėjamumo ir tarptautinės teisinės viršenybės principais. Vladimiras Putinas pabrėžia, kad santykiai su artimiausiais kaimynais buvo ir tebėra svarbiausi Rusijos Federacijos užsienio politikos kryptis. Vladimiras Putinas sako, kad šaliai ramiai ir

⁵⁵ Стенограмма пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2006/01/31/1310_type63380type63381type82634_100848.shtml > [žiūrėta 2015 11 15]

⁵⁶ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23577> > [žiūrėta 2015 11 15]

užtikrintai reikia spręsti taikos klausimus, turi rasti įtikinamų atsakymų į kylančias nacionalinio saugumo grėsmes, pasaulis sparčiai keičiasi, atsiranda naujų iššūkių, su kuriais susiduria Rusija. Šalies vadovas pažymi, kad jėgos naudojimo metodų retai galima pasiekti norimą rezultatą. Ir jų pasekmės kartais baisesnės nei pirminė grėsmė. Prezidentas klausia, kur išnyksta visą būtinybę kovoti už žmogaus teises ir demokratijos patosą, kai kalbama apie būtinybę realizuoti savo interesus? Čia atrodo viskas įmanoma, nėra jokių ribų. Bet šalies vadovas pabrėžia, kad reikia suprasti šios problemos rimtumą, Rusija negali pakartoti Sovietų Sąjungos "šaltojo karo" klaidų - nei politikoje, nei gynybos strategijoje. Akivaizdu, kad Sandraugos valstybių partnerystę be jokių netekčių prasidėjo tarp naujai suformuotų jaunų valstybių. Vladimiro Putino teigimu, Rusija turi svarbų vaidmenį, kuris padeda sulaikyti regioninius konfliktus postsovietinėje erdvėje. Daugelis jų buvo "pašalinti" dėl to, kad Rusija dalyvavo konflikte, pabrėžiama ir tai, kad Rusija ir toliau vykdys savo taikos palaikymo misiją.⁵⁷ Santykiai su šalies artimiausiais kaimynais buvo ir tebėra svarbiausia kryptis Rusijos užsienio politikoje. Viena iš svarbių kaimynių Rusijos prezidentas įvardija Europos Sąjungą. Nuolatinis dialogas su ES sukuria palankias sąlygas abipusiai naudingiems ekonominiams ryšiams ir plėsti mokslo, humanitarinius ir kitais mainus. Bendras darbas įgyvendinant "bendrų erdvių" sąvoka yra svarbi visai Europos plėtrai. Prezidentas pabrėžia, kad taipogi yra labai svarbus ir tarptautinės sistemos dalis - Rusijos santykiai su JAV, su Kinija, su Indija, taip pat su sparčiai augančiu Azijos-Ramiojo vandenyno regionu, Lotynų Amerika ir Afrika. Ir valstybės vadovas yra pasirengęs imtis naujų veiksmų išplėsti bendradarbiavimo sritis ir taip pat stiprinti bendradarbiavimą užtikrinant pasaulinį ir regioninį saugumą, plėtoti tarpusavio prekybą ir investicijas, plėtoti humanitarinius ryšius. Gyvenant globalizacijos sąlygomis, kai kuriama nauja, tarptautinė „architektūra“ – automatiškai padidina Jungtinių Tautų vaidmenį. Vladimiras Putinas savo kalboje atkreipia dėmesį, kad dabartiniai ir ankstesni kreipimaisi - vidaus ir užsienio politikos pamatai dešimtmečiui, jie turi ilgametę perspektyvą ir nėra trumpalaikio pobūdžio. Prezidento nuomonės, tądien buvo išdėstyti požiūriai į tai, kokių turėtų būti Rusijos vieta pasaulinio darbo pasidalijime, naujoje „architektūroje“ tarptautiniuose santykiuose.

2006 metų spalio 25 dieną tiesioginio eterio metu Rusijos piliečiai galėjo bendrauti su savo valstybės vadovu Vladimiru Putinu ir jam užduoti klausimu. Buvo aptariamos visų regionų ir šalių svarbiausi klausimai. Nebuvo pamiršta ir Rusijos kaimynė, Šiaurės Korėja, kuri kelia šalies gyventojams susirūpinimą savo gyvybę, prie pat Rusijos ir Šiaurės Korėjos sienos. Prezidentas

---

⁵⁷ Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23577> > [žiūrėta 2015 11 15]

pritaria tokiam susirūpinimui ir sako, kad tokie veiksmai nėra priimtini, ne tik dėl to, kad tai kenkia Rusijos ir Šiaurės Korėjos santykiams, ir ne tik dėl, kad tai vyksta netoli valstybių sienų, bet ir bijoma dėl ekologinių padarinių ir piliečių sveikatos. Bet prezidentas nesmerkia tokių veiksmų ir sako, kad viena iš priežasčių yra ta, kad ne visi derybininkai rado tinkamą toną vedant šias derybas, niekada nereikia stumti žmogų į aklavietę. Nereikia vienos iš susitarančių pusių statyti į tokią padėtį, iš kurios praktiškai nėra jokios išeities apart situacijos paaštrinimo. Paliečiama ir Abchazijos ir Pietų Osetijos klausimas, prezidentas pabrėžia, kad kaip ir šių vietovių gyventojai pergyvena dėl Gruzijos militarizacijos ir motyvuoja, kad Gruzijos ir Rusijos santykių pablogėjimas remiasi tuo, kad šių regionų problemos sprendimas gali būti sprendžiamas jėga⁵⁸. Teigia, jei to bus imtasi tai bus Gruzijos valdžios klaida ir jokių atveju to negalima leisti, jei žmonės nori sugyventi tarpusavyje reikia rasti taikias priemones, reikia surasti sutarimų taškus, ieškoti kompromiso. O dėl Abchazijos ir Pietų Osetijos prijungimo į Rusijos Federacijos sudėtį, tai valdžia to nesiekia, nenori plėsti savo teritorijos, pabrėžiama tai, kad Rusija po Sovietų Sąjungos iširimo vis dar liko didžiausia pasaulio valstybe. Bet šalis negali leisti pralieti kraujo šiame regione ir visi veiksmai, kurie vyksta tarp Rusijos ir Gruzijos nėra siejama su anksčiau minėtos šalies norą įstoti į NATO. Kiekviena suvereni valstybė, pati nusprendžia kaip užtikrinti savo saugumą. Vis primename, kad ši šalis yra viena iš artimiausių Rusijai, kaip yra gerbiami gruzinai, primenama ir tai, Gruzija pati savo valia įėjo į carinės Rusijos sudėtį ir tada jei nepriklausė nei Abchazija, nei Pietų Osetija ir Rusijai kelia nerimą tai, ko yra ėmėsi šalies valdžia sprendžiant jėga teritorines problemas. Ir Rusija turi tam užkirsti kelią ir pasiruošę užtikrinti glaudžius ir taikius santykius su taip artima gruzinų tauta. Pirmą kartą paminima ir Krymo totorių problema ir prašoma Rusijos pagalbos. Rusijos prezidentas pabrėžia, kad Rusija ir daugiatautė valstybė, kuri turi savo kultūrą, tūkstantmetės kultūros sprendžiant tarptines ir tarpreligines problemas, turi didžiulę patirtį, Rusijoje gyvena kažkur apie 160 įvairių tautų žmonių. Krymas yra ypatinga vieta, kurios likimas per šimtmečius visiems aiškus, koks likimas buvo po Sovietų Sąjungos iširimo, bet Rusija negali kištis į kitos šalies problemas, nes tai yra Ukrainos vidaus reikalai, į kuriuos kitoms šalims nedera liūsti. Rusija šioms problemoms nėra abejinga, padės jei bus į ją kreiptasi pagalbos, nes tai yra artimiausia, broliška valstybė. Paklaustas apie Sovietų Sąjungą prezidentas atrėžė, kad, visų pirmą, negali pasakyti, kas vyko Sovietų Sąjungos žlugimo laiku, galima tik pasakyti, kad didžiausią įtaką Sovietų Sąjungos subyrėjimui

---

⁵⁸ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23864> > [žiūrėta 2015 11 15]

padarė tam tikra padėtis pačioje Rusijoje.⁵⁹ Taigi, kai kiti sako, kad Rusija turi dar išlikusias imperijos tendencijas, susijusias su galimybe atgaivinti Sovietų Sąjungos - yra visiškai nepagrįsti. Anot prezidento, Sovietinės Respublikos Sovietų Sąjungos iširimas buvo vertinamas kaip civilizuotų skyrybų mechanizmas ir šios respublikos padarė viską, kad sustiprintų savo valstybingumą. Rusija suteikė galimybę tai padaryti sąmoningai, tai buvo Rusijos pasirinkimas.

2007 metų vasario 1 dieną kasmetinėje spaudos konferencijoje buvo daug kalbama apie socialinę šalies politiką, bet buvo skirta nemažai dėmesio ir tarptautiniams santykiams. Šėlstant neramumas Maskvoje, kur iškilo nacionalistinės, ksenofobinės, fašistinės nuotaikos prezidentas nusprendė, kad šiuos dalykus reikia naikinti ir kovoti, kurioje Vladimiras Putinas tikisi veikti su nevyriausybinėmis organizacijomis, žiniasklaida, su valdžios institucijomis ir valstybe⁶⁰. Dėl savų santykių su kitomis šalimis Rusija yra patenkinta, nenori jokių komplikacijų ir nesiekia leistis į konkurencinius žaidimus su kita šalimi kažkuriame regione. Rusija siekia bendradarbiavimo, o interesai Persijos įlankos regione visados būdavo labai dideli dėl istoriškai Rusiją ir šį regioną siejo gilūs ir ilgalaikiai ryšiai.

2007 metų vasario 10 dieną vyko Miuncheno konferencija saugumo klausimais, kurioje Vladimiras Putinas pasakė pirmąją savo istorinę kalbą, iš kurios galima buvo suprasti kokie gi yra tikrieji Rusijos tikslai. Anot prezidento, nereikia abejoti, kad nauji pasaulio ekonomikos augimo centrai neišvengiamai keisis politinę įtaką ir stiprins daugiapoliriškumą. NATO plėtra neturi jokio santykio su aljanso modernizavimu ar užtikrinant saugumą Europoje, kitaip, tai rimtai provokuojantis faktorius, kuris sumažina tarpusavio pasitikėjimą⁶¹. Vladimiras Putinas klausia, prieš ką yra vykdoma NATO plėtra ir kur dingto tos garantijos, kurios buvo duotos Sovietų Sąjungai nutraukus Varšuvos susitarimą? Prezidentas sukritikavo OSCE veikimą Europoje. Anot V. Putino ši organizacija buvo sukurta tam, kad apžvelgtų viską, visus saugumo aspektus: ekonominius, humanitarinius, karinius – politinius, o praktikoje pastebima, kad ši organizacija yra naudojama kaip instrumentas vienos ar grupės valstybių užsienio politikos interesams pasiekti. Vis dažniau iš Rusijos partnerių ir iš europinių valstybių girdimi raginimai tam, kad Rusija žaistų kuo aktyvesnį vaidmenį pasaulio reikaluose. Pasak prezidento jos raginti nereikia, nes ši valstybė turi

---

⁵⁹ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23864> > [žiūrėta 2015 11 15]

⁶⁰ Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2007/02/01/1219_type63380type63381type82634_117588.shtml > [žiūrėta 2015 11 20]

⁶¹ Выступление и дискуссия на Мюнхенской конференции по вопросам политики безопасности, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034> > [žiūrėta 2015 11 20]

tūkstantmetinę patirtį ir gali pasididžiuoti tuo, kad jos užsienio politikai nieks neturi įtakos ir gali ją vykdyti nepriklausoma nuo kitų. Rusija norėtų dirbti su atsakingais ir nepriklausomais partneriais, su kuriais galima būtų kartu dirbti statant teisingą ir demokratišką pasaulio tvarką, apdraudžiant visus saugumu ir klestėjimu ne tik išrinktiesiems, bet visiems. Prezidentas sutinka su tuo, ką kalba šalys apie priešraketines sistemas, kad jo nėra nukreiptos prieš Rusiją, tuo pačiu Rusijos vadovas atsako, kad nauji valstybės ginklai nėra nukreipti prieš šias šalis. V. Putinas savo draugu laiko JAV prezidentą Dž. Bušą ir sutinka su Bušo išsakyta nuomone, kad JAV ir Rusija daugiau nebebus priešais ir oponentais. Sukritikuota buvo ir įvairių NVO finansavimas iš užsienio ir pabrėžė, kad tokie veiksmai nėra demokratiški ir daroma vienos valstybės įtaką kitai, Rusija nenori jokių konfliktų ir kuriuos ji būtų įtraukta, tikinama tai, kad šalis nuosekliai, atkakliai ir tvirtai gins savo nacionalinius interesus.

2007 metų balandžio 26 dieną metiniame kreipimesi į Rusijos Federacijos Dūmos ir Federacijos Tarybos narius, prezidentas pabrėžė rusų kalbos svarba visuomenėje. 2007 metai buvo paskelbti rusų kalbos metais, anot V. Putino rusų kalba – tai istoriškai broliškų tautų kalba, tarptautinio bendravimo kalba. Ši kalba yra ne tik daugelių pasaulinių pasiekimų saugotoja, bet ir gyva erdvė daugiamilijoninio rusų pasaulio, kuris yra kur kas platesnis, didesnis nei pati Rusija. Todėl kaip bendras visų tautų turtas, rusų kalba netaps neapykantos, priešiško, ksenofobijos ar nacionalizmo kalba. Rusų kalbos priežiūra ir rusų kultūros įtakos augimas yra svarbiausias socialinis ir politinis klausimas. Prezidentas neslepia nusivylimo, kad tarp Varšuvos susitarimo valstybių ir NATO pasirašytas susitarimas dar gūdžiais 1990 metais dėl įprastų ginkluotojų pajėgų Europoje yra ratifikuotas tik Rusijos, pajėgos yra patrauktos iš šalies pietų ir šiaurės, bet tai nėra daroma kitose valstybėse ir įžvelgia šioje situacijoje nelygybę. V. Putinas vertina tai neigiami ir iliustruoja tai, kaip savo paties šalyje apribotus ginkluotojų pajėgų bendrosios paskirties dislokacijos klausimus. Pasak Rusijos Federacijos vadovo, atėjo laikas suteikti ESBO tikrosios medžiagos ir pakreipti ją tikrųjų problemų link, kurie tikrai kelia Europos gyventojų susirūpinimą, o ne tik ieškoti "blusų" į posovietinėje erdvėje⁶².

2007 metų spalio 18 dieną 2007 metų spalio 18 dieną vyko metinė TV ir radijo tiesioginė transliacija („Прямая линия с Президентом России“), kur nemažai buvo diskutuojama apie susidariusią tarptautinę situaciją ir įvairius santykius su kitomis valstybėmis. Anot Vladimiro Putino

---

⁶² Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2007/04/26/1156_type63372type63374type82634_125339.shtml> [žiūrėta 2015 11 20]

labai svarbi šalies darbo kryptis yra rusų kalbos kaip tarptautinės bendradarbiavimo kalbos palaikymas. Specialiai buvo sukurta „Russkij mir“ organizacija tam, kad palaikytų rusų kalbos mokymąsi užsienyje, beabejo ir postsovietinėse valstybėse. Santykių plėtojimas su buvusiomis Sovietų Sąjungos valstybėmis yra viena iš pagrindinių Rusijos užsienio politikos prioritetu. O Rusijos ir Ukrainos santykių plėtojimas turi būti statomi šiuolaikiniu, pragmatiniu pagrindu, gerbiant viens kito interesus. Kalbai pasisukus apie priešraketinių sistemų dislokavimą Lenkijoje, Rusijos prezidentas paklaustas apie santykius su Lenkija ir ar imsis kažkokių veiksmų šio įvykio situacijoje atsakė, kad negalvoja, kad turėtų stengtis užtikrinti Europos saugumą kitose regionuose, jei jų vadovai negalvoja apie savo kaimynų saugumo interesus, šiuo atveju Rusijos saugumą.⁶³ Prezidentas pabrėžė, kad partneriai yra įformuoti, kad jei šie sprendimai bus priimami neatsižvelgiant į Rusijos Federacijos saugumo interesus, imsis atsakomųjų veiksmų tam, kad būtų užtikrintas Rusijos piliečių saugumas.

2008 metų vasario 14 dieną vyko kasmetinė spaudos konferencija, kurioje dalyvavo tiek regionų žurnalistai, tiek užsienio spaudos atstovai. Pasak Vladimiro Putino Jungtinės Amerikos Valstijos yra viena iš pagrindinių prekybos ir ekonominių partnerių. „Be bendradarbiavimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, mes ir Jungtinėse Amerikos Valstijose be Rusijos bendradarbiavimo negalės veiksmingai kovoti su terorizmu ir stiprinti masinio naikinimo ginklų neplitimą, kovos su skurdu, infekcinių ligų“⁶⁴. V. Putinas neigiamai vertina, NATO priešraketinės sistemos statymui Lenkijoje, prezidento nuomone, jei Lenkijoje bus patalpinta tokia sistema, tai bus bandymas neutralizuoti rusų branduolinių raketų potencialą, kuris pažeis strateginę pusiausvyrą pasaulyje ir kels grėsmę Rusijos nacionaliniam saugumui ir tada Rusija bus priversta imtis kažkokių atsakomųjų veiksmų. Pasak prezidento tai, kad 2014 metais Sočyje vyks olimpinės žaidynės rodo, kad Rusija yra gerbiama ir yra pripažintas jos vaidmuo šiuolaikiniame pasaulyje. Kalbos, kad Rusija nori sugrąžinti „Šaltojo karo“ metus yra drąsi prielaida, bet neteisinga, Rusija nėra tuo suinteresuota, jos pagrindinis uždavinys - vidinė plėtra, sprendžiant socialines ir ekonomines problemas šalyje. Valstybė nori sukurti aplink save palankią išorinę aplinką, partnerystės ryšius, sąjungas, strateginius ryšius su visais partneriais, įskaitant JAV. Tačiau augančios galimybės

---

⁶³ Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24604> > [žiūrėta 2015 11 20]

⁶⁴ Ежегодная большая пресс-конференция, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24835> > [žiūrėta 2015 11 25]

Rusijoje - tiek ekonominiai ir kariniai - leidžia labiau agresyviai ginti savo nacionalinius interesus politinėje sferoje, ir ekonomikos srityje.

Apibendrinant II Vladimiro Putino prezidento kadencija, galima teigti, kad 2004 – 2008 metų kadencija skyriasi nuo I kadenicijos. II kadencijoje prezidentas drąsiau kritikuoja NATO ir kitas tarptautines organizacijas, atviriau skirsto jam svarbesnes šalis ir santykius, aiškiau pastebimas ir *mes* ir *kitų* skirtis. Abibrėžiant kokia tapatybę buvo kuriama II Vladimiro Putino prezidentavimo laikotarpiu, galima įvardinti kaip neoimperialistinį (slavofilišką) požiūrį. Labiau nusisukamą nuo Europos ir savęs matymo kaip vieną iš šių šalių, tai patvirtina Rytų Europos valstybių įstojimas į NATO karinį aljansą ir Rusijos nuomone apie tai. Ekonomikos augimas, sėkmingas tarptautinių sąjungų kūrimas, vis didėjantis Rusijos vaidmuo tarptautinėje arenoje, priklausymas įvairioms tarptautinėms organizacijoms palengva įtvirtina Rusijos prezidento kuriamos tapatybės įtvirtinimą, tai yra noras būti viena iš didžiųjų valstybių (*great power*).

1.3 Vladimiras Putinas 2012 – iki dabar (III kadencija)

Nuo 2012 metų gegužės 6 dienos, prezidento pareigas Rusijos Federacijoje pradėjo eiti buvęs šalies ministras pirmininkas ir dukart buvęs šalies prezidentas Vladimiras Vladimirovičius Putinas. Prasidėjus naujai kadencijai galima pastebėti, kad prezidento retoriką nepasikeitė nuo anksčiau išsakytų kalbų. Todėl darbe nebus analizuojami 2012 ir 2013 metų kalbos iki kol neįsiplieskė Ukrainos krizė.

Vladimiras Putinas ir Ukrainos krizė (2014 02 23 – iki dabar)

Krizė prasidėjo įsiplieskus 2014 metų Ukrainos revoliucijai, per kurią iš valdančiojo posto buvo nuverstas prezidentas Viktoras Janukovičius. Nuo 2014 metų vasario 23 dienos prasidėjo neramumai Ukrainos rytiniuose regionuose, kur Krymo gyventojai, dauguma rusai, pradėjo protestuoti prieš įvykius, kurie vyksta Kijeve, ir rodyti norą prisijungti prie Rusijos Federacijos. Rusijos prezidentas spaudos konferencijoje įvykius Ukrainoje ir tai, kas vyksta politiniame Ukrainos gyvenime, vertino kaip antikonstitucinius veiksmus ir aktyviai gynė V. Janukovičiaus įvykdytus darbus ir jo nekaltumą, nes jis pasirašė sutartį, kur sutinkama ir yra perduodama beveik visa esama jo valdžia, kuria nepasinaudojo esama valdžia ir įvedė šalį į dar gilesnį chaosą, kurio pasekmes mato dabar⁶⁵. Bet

---

⁶⁵Владимир Путин ответил на вопросы журналистов о ситуации на Украине, <<http://kremlin.ru/transcripts/20366>>, [žiūrėta 2015 12 01]

atsargiai kalbama apie Rusijos santykį su Ukraina, santykį su *kitu*, nors sakoma, kad Ukraina buvo, yra ir bus ne tik artimiausia kaimynė, bet tikra kaimyninė, broliška respublika. Galima pastebėti ir šalies ambicijas užimti „pasaulio policininkės“ vietą, nes, pasak prezidento, iš V. Janukovičiaus buvo gautas prašymas įvesti Rusijos kariuomenę į Ukrainą tam, kad apgintų Ukrainos gyventojus ir, jei to prašys taikūs gyventojai, Rusija imsis visų galimų priemonių, kad tai būtų įvykdyta, o apie Krymo prijungimą į Rusijos sudėtį nebuvo net kalbos ir Ukrainoje nematyta jokių priešų.

Vykstant neramumams Ukrainoje, Rusija, Kazachstanas ir Baltarusija sėkmingai vykdo visus sutartus terminus tam, kad kuo greičiau būtų sukurta Eurazijos ekonominė sąjunga (prieš tai Muitų sąjunga). Šiuo atžvilgiu, svarbus įvykis įvyko pasirašant įstatymus dėl Krymo ir Sevastopolio prijungimo prie Rusijos Federacijos sudėties, kuriame politikai džiaugėsi, kad po tiek metų, po Chruščiovo įvykdyto „nusikaltimo“, Krymas grįžo atgal į Rusijos sudėtį, kuris sieja ir primena daug istorinių įvykių (II Pasaulinio karo metu prie Sevastopolio buvo įveikta Nacistinės Vokietijos armija), kuriais rusai didžiuojasi. Ir dar kartą pabrėžė, kad Rusija pergyvena dėl to, kas vyksta Ukrainoje ir tai, kad šios šalys nėra paprastos kaimynės, o yra kaip patys artimiausi giminaičiai, ir ateities sėkmė priklauso nuo šių abiejų valstybių.⁶⁶ Galima pastebėti, kad vyksta daug susirinkimų su Saugumo komisija ir dėl karinio - technologinio bendradarbiavimo (šioje srityje bendradarbiaujama su 80 valstybių). Krymas ir Sevastopolis yra Rusijos rusų kariuomenės garbės ir nepakartojamos drąsos simboliai, o Krymas visada bus ir buvo nedaloma Rusijos dalis, Krymas yra svarbiausias stabilumo faktorius regione.⁶⁷ Pagal prezidentą, Rusija visados nori lygiavėrcio bendradarbiavimo ir pasitikėjimo iš Vakarų valstybių, ko dažnai stinga, nes, anot V. Putino, JAV nenori pripažinti sau lygių, kad ji yra aukščiausioji ir teisingiausia šalis, kuri gali teisti kitas valstybes, o jos užtikrinta bipoliarinė tarptautinių santykių sistema griūna. Rusija yra savarankiška, aktyvi tarptautinio gyvenimo dalyvė, kuri, kaip ir kitos šalys, turi savo nacionalinius interesus, kuriuos reikia svarstyti ir gerbti. Nepamirštama ir „Russkij mir“ politika, vis akcentuojama, kad Rusija gins ir palaikys rusakalbius ir ją palaikančias tautas už Rusijos sienų. Prezidentas kreipėsi į Federalinę asamblėją ir sakė, kad Rusija gins pasaulio įvairovę, skleisti žmonėms užsienyje tiesą, kad matytų tikrą, o ne melagingą Rusijos vaizdą⁶⁸. Prezidentas susitinka su Abchazijos, Pietų ir Šiaurės Osetijos prezidentais vadovais, susitikimuose kalba apie bendradarbiavimą karinėje srityje, krašto apsaugos ir kitose šalių politikos sferose, kur jie

---

⁶⁶ Митинг «Мы вместе!» в поддержку принятия Крыма в состав Российской Федерации, <<http://kremlin.ru/transcripts/20607>> [žiūrėta 2015 12 01]

⁶⁷ Обращение Президента Российской Федерации, <<http://kremlin.ru/transcripts/20603>> [žiūrėta 2015 12 01]

⁶⁸ Послание Президента Федеральному Собранию, <<http://kremlin.ru/transcripts/47173>> [žiūrėta 2015 12 01]

tikisi pozityvaus dialogo su kaimynine valstybe. Pietų Osetijos prezidentas šių metų kovo mėn. pasirašė sutartį su Rusijos Federacija, dėl tolimesnės integracijos ir sąjungos, nes, pasak L. Tibilovo, Rusija yra vienintelis saugumo garantas šios respublikos piliečiams⁶⁹. 2014 m. buvo švenčiamos 100-osios Tuvos Respublikos prisijungimo prie Rusijos metinės, vis dėlto V. Putino išsakytoje kalboje jautėsi skirtis tarp *mes* ir *kitų*, nors Tuvos Respublika savo noru dar 1914 metais prisijungė prie Imperinės Rusijos sudėties. Prezidentas buvo susitikęs su Krymo totoriais, kuriems pažadėjo tiek kultūrinę, tiek politinę laisvę, kad pagaliau ši tauta jaustųsi laisva ir gyventų pilnavertį gyvenimą. O sveikindamas Krymo ir Sevastopolio gyventojus su prisijungimu prie Rusijos Federacijos teigė, kad rusai visados galvodavo ir galvoja, kad rusai ir ukrainiečiai yra viena tauta.

Ryškesniausių antivakarietišku nuotaikų pavaizdavimą galima buvo pastebėti 2014 m. Valdai diskusijos klubo organizuotoje diskusijoje „Pasaulio tvarka: naujos taisyklės ar žaidimas be taisyklių?“⁶⁹ Putinas akcentavo ir tai, kad JAV bando „perkurti visą pasaulį“ savo naudai, kad galėtų tenkinti savo poreikius. Pabrėžia, kad dabartinė tarptautinių santykių, tarptautinės teisės, stabdžių ir atsvarų sistema yra nenaudinga, atgyvenusi ir pasiruošusi žlugti. Nors Šaltasis karas pasibaigė, bet taika iki šiol nepasiekta. V. Putinas mano, kad šiuo metu vyksta „pasaulio tvarkos pokytis“ ir primena, kad tokie procesai dažniausiai neatsiejami nuo rimtų konfliktų. „Vietoje konfliktų sureguliuavimo – jų eskalavimas, vietoje suverenių patvarių valstybių – didėjanti chaoso erdvė. Vietoje demokratijos – abejotinos publikos, nuo atvirų neonacių iki islamistų radikalų, palaikymas“, – sakė jis.⁷⁰ Per didžiąją Vladimiro Putino spaudos konferenciją, taipogi, buvo neapsieita be antivakarietišku nuotaikų. Prezidento nuomone, tai NATO stato naujas Berlyno sienas, Rusija yra taiki valstybė, o jos *priešai* plečia savo imperiją⁷¹. V. Putinas pareiškė, kad Vakarų šalys nepatenkintos, jog Maskva atkakliai gina savo nacionalinius interesus. Atsakydamas į žurnalisto užduotą klausimą, kad Rusija prisidėjo prie įtampos pasaulyje, atsakė, kad taip, Rusija prisidėjo – tačiau tik ta prasme, kad ji vis griežčiau gina savo nacionalinius interesus.

Kitas dalykas, kuriam Rusijos aukščiausioji valdžia skiria daugiausiai dėmesio tai priklausymas įvairioms sąjungoms kaip: BRICS, Šanchajaus bendradarbiavimo organizacija, Aukščiausioji Eurazinė ekonominė taryba, Eurazijos sąjunga, Azijos - Ramiojo vandenyno ekonominis bendradarbiavimas,

---

⁶⁹ Начало встречи с Президентом Республики Южная Осетия Леонидом Тибилловым, <<http://kremlin.ru/transcripts/47874>> [žiūrėta 2015 12 01]

⁷⁰ Заседание Международного дискуссионного клуба «Валдай», <<http://kremlin.ru/transcripts/46860#sel=13:1,13:54>> [žiūrėta 2015 12 01]

⁷¹ Большая пресс-конференция Владимира Путина, <<http://kremlin.ru/transcripts/47250>> [žiūrėta 2015 12 01]

posėdžiai dėl sąveikos ir pasitikėjimo priemonių Azijoje, PPO, NVS ir kt. Rusijos prezidentas kiekviename susitikime pabrėžia, kad šios sąjungos yra svarbios ir reikalingos šaliai, jose Rusija gali pristatyti savo piliečių požiūrį, stiprinti šalies ekonomiką ir vystyti santykius su kitomis šalimis partnerėmis. Eurazijos sąjungos sukūrimas yra lyg atsvara kitoms jau pasaulyje esančioms ekonominėms sąjungoms, kaip V. Putinas sakė, kur dirbama konstruktyviai ir su draugiškai nusiteikusiomis šalimis, kurios nori naudoti ir geresnių pasiekimų savo šalies piliečiams. BRICS Rusijos prezidentas vadina globaliu veikėju, kuriam pasisekė sutelkti tarptautinės visuomenės narius kaip JAV, ES, ties įvykiais Sirijoje ir kt. Tai sėkminga sąjunga, kuri leis sustiprinti šių šalių ekonomiką, energetiką ir kitas sritis, šių šalių sąjunga stiprės ir jos globalaus veikėjo balsas stiprės, o tai leis išspręsti visas regiono problemas. O Braziliją laiko savo strateginiu partneriu, su kuriuo turi daug bendro: augančios ekonomikos, senas šalių bendravimas, o šių šalių bendradarbiavimas yra atvirumo ir lygybės pavyzdys⁷². Dalyvavimą Šanchajaus bendradarbiavimo organizacijoje šalies vadovas vertina ir deda prioritetus organizacijos vardo sustiprinimui kaip efektyvaus regioninio saugumo mechanizmui, didelių ekonominių projektų vykdymui, kultūrinių ir humanitarinių saitų gilinimui bei bendrų požiūrių kūrimui dėl aktualių regioninių ir globalių problemų.⁷³

Bendradarbiavimas su Azijos ir Pietų Amerikos šalimis ir Europos šalimis, kurios vertina Rusijos vykdomus veiksmus Ukrainoje atsainiau (Iranas, Armėnija, Kirgizija, Baltarusija, Tadžikistanas, Kinija, Mongolija, Palestina, Indija, Pietų Amerikos Respublika, Brazilija, Argentina, Turkija, Prancūzija, Egiptas, Bahreinas, Nikoragva, Kuba, Italija, Serbija, Urugvajus, Bolivija, Venesuela, Azerbaidžanas, Suomija, Bosnija ir Hercegovina, Uzbekistanas, Kipras, Vengrija, Malaizija, Indonezija, Japonija, Čili, Peru, Vietnamas, Turkmenistanas, Tadžikistanas) ir nei vieno vizito su JAV valstybės vadovais rodo, kad Rusija ir jos valdžia gyvena antiamerikietiškomis nuotaikomis ir esama situacija bei jos *priešų* vykdoma politika ne juokais erzina ir skatina dar labiau ginti savo nacionalinius interesus. Vis dėlto tiksliai formuojamos Vladimiro Putino šalies tapatybės kol kas negalima būtų tiksliai apibrėžti, nes tai ne tik eurazistinė tapatybė, kuri nori sustiprinti Rusijos vietą tiek Azijos kontinente, tiek Europoje. Galima aiškiai matyti, kad Rusijos veiksmai yra daromi atvirkščiai JAV, Rusija nenori taikstyti su Amerikos primestomis nuomonėmis ar veiksmais. Tai galima pastebėti Ukrainos krizės akivaizdoje, kai JAV kaltino Rusiją dėl tarptautinės teisės pažeidimų,

---

⁷² Выступление на официальном завтраке от имени Президента Бразилии Дилмы Роуссефф в честь Президента России Владимира Путина, <<http://kremlin.ru/transcripts/46220>> [žiūrėta 2015 12 01]

⁷³ Заседание Совета глав государств ШОС, <<http://kremlin.ru/transcripts/46605>> [žiūrėta 2015 12 01]

kad ši šalis aneksavo Krymą, kuris buvo Ukrainos sudėtyje, aiškino, kad šio regiono prijungimas buvo išspręstas demokratiniu keliu (referendumas Kryme). Drįsčiau teigti, kad Rusija siekia imperialistinių siekių: tapti JAV antrininke ir turėti tokią pat galią, kurią turi jos *priešė*, tapti globalia arba net ją pakeisti, ką galėtų patvirtinti šalies vadovo išsakoma nuomonė per įvairias konferencijas, susitikimus.

2015 metų gruodžio 3 dieną vyko kasmetinis Rusijos prezidento kreipimasis į Rusijos Dūmos deputatus ir kitus šalies politikus. Kaip buvo galima numanyti, kad šiais metais bus nemažai akcentuojama didelė terorizmo grėsmė ir neseniai šalį sukrėtusio tarptautinio įvykio- numuštas Rusijos karinis lėktuvas, kuris Rusijos ir Turkijos santykius visai nutraukė. Rusijos prezidentas pabrėžia, kad Rusija su terorizmu yra susidūrusi jau 90 metais ir karą su terorizmu įvardina kaip kovą dėl teisingumo, laisvės ir tiesos, tai kova dėl žmonių gyvybių ir civilizacijos ateities. Bet jų vykdytojų iki galo neišėjo išnaikinti, tai įrodo įvykiai Volgograde, lėktuvo susprogdinimas prie Sinajaus. Šio XXI amžiaus problemos išnaikinti vienai šaliai nėra įmanoma, kai sienos yra atviros, o nusikaltėliai vis gauna finansinę pagalbą. Terorizmo problema vis auga, džiaugsmingų naujienų neteikia ir Afganistanas. Prezidentas kaltina kitas valstybes, kurios bandė nuversti joms netinkantį režimą Sirijoje, taip priešišškai nuteikus valstybės piliečius, dėl ko visas chaosas šioje šalyje ir prasidėjo. Rusija – lyderė kovoje su terorizmu, taip Vladimiras Putinas apibrėžia savo šalį. Praeities pamokos matomos viso pasaulio visuomenei, o istorinės paralelės aiškios. Kai XX amžiuje buvo kovojama su nacizmu, dabar kovojama prieš terorizmą. Šioje situacijoje reikia pamiršti visus nesutarimus ir būti vieningiems kaip vienas kumštis. Kiekviena civilizuota valstybė turi prisijungti prie kovos su teroristais ir parodyti savo solidarumą, ne deklaracijomis, bet veiksmais. Turkija tiesiogiai yra apkaltinama teroristų išlaikymų ir kad dar 90 ir 2000 metais kariautojai, kurie kovėsi Šiaurės Kaukaze slapstantis ir morališką bei materialią pagalbą gavo būtent ten. Rusijos vadovas pabrėžia tai, kad tai kas įvyko tarp Rusijos ir Turkijos jis laiko išdavyste, kas yra vienu blogiausių ir gėdingiausių dalykų. Rusijos stiprybė - visų tautų vystymasis, kultūrų ir kalbų įvairovėje, ir harmonijoje, ir tradicijose, tarpusavio pagarboje, dialoge tarp stačiatikių, ir musulmonų, judaizmo ir budizmo pasekėjų⁷⁴. Reikia bandyti sustabdyti ekstremizmo ir ksenofobijos plitimą ir saugoti tarptautinį ir tarpreliginį susitarimą, nes tai yra šalies visuomenės ir valstybingumo istorinis pagrindas. Galima pastebėti, kad šalies prezidentas pats sau meluoja išanalizavus prieš tai išsakytas kalbas, matoma, kad taktika kaip pažaboti terorizmą pasikeitė, jėgos panaudojimas jau yra pateisinamas. Nors Rusijos ekonominė padėtis, po įvestų sankcijų ir naftos kainų kritimų ir šalį valdantį krizę, nepažaboja optimistinių idėjų ir padėtis nėra vieną iš geriausių,

---

⁷⁴ Послание Президента Федеральному Собранию, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/messages/50864> > [žiūrėta 2016 01 03]

tikimasi kitais metais augti dėka Eurazinės ekonominės sąjungos, konsultuotis su ASEAN ir Šanchajaus bendradarbiavimo organizaciją dėl glaudesnių ekonominių santykių, kas suteiks didesnę įvairių prekių sklaidimą (nuo energetinių resursų iki turistinių paslaugų) Azijos – Ramiojo vandenyno regione, kas suteiks Rusijai lyderiaujančią vaidmenį. Šiuo atžvilgiu matome, kaip Rusija vis tolsta nuo Europos, labiau save mato kaip azijinę

2015 metais gruodžio 17 dieną vyko didžioji spaudos konferencija taipogi nebuvo paminėta Turkija, jos veiksmai yra matomi kaip nedraugiški ir priešiškas veiksmas. Buvo neapsieita ir be skambesnių prezidento išsakytų frazių, kad Turkijos ir Rusijos santykių pablogėjime galima pamatyti i trečią asmenį, buvo atsakyta, kad jei Turkijos valdžia panorėtų amerikiečiams pabučiuoti vieną vietą ar ne, ar iš vis tai jiems reikalinga⁷⁵, apibendrinant ar tai buvo tik Turkijos ar ir JAV darbas, šis įvykis pastatė Rusiją į itin keblią padėtį. Kritikuojama Turkijos valdžia, o apie Ukrainą kalbama, kad santykiuose su šia valstybe jokių sankcijų ar kažko panašaus nenorima vesti, tik pereinančią į labiau priimtina tautai prekybos režimą, nenorimą Ukrainos padėtį sukomplikuoti nei kitoms šalims partnerėms ir nori, kad Rytų Ukrainos problema, būtų kuo greičiau išspręsta. O dėl Gruzijos teritorinių problemų ir santykių pablogėjime kaltina Gruziją, Rusija yra pasiruošusi santykių atnaujinimui, bet Gruzija pati turi susitvarkyti su savo teritorinio vientisumo problema (susitarti su Pietų Osetijos ir Abchazijos tatutomis).

Taigi galime pastebėti, kad krečiant įvairioms krizėms Rusijos supratimas kas yra *aš* ir *kitas* keičiasi, iki šiol visose kalbose buvo kartojama Ukraina, jos problemos ir jos santykis su Rusija, garsiai kritikuojami Vakarai, bet dar norima bendradarbiauti su jais, o po itin nemalonaus Turkijos valdžios akto, yra rodomo priešprieša Turkijai, netiesiogiai įvardijama kaip Rusijos priešė. III kadencijoje toliau bandoma plėsti neoimperialistinis (slavofiliškas) požiūris ir tai Rusijai puikiai sekasi, jos tarptautnis vaidmuo vis auga, nors po sankcijų įvedimų ekonomikai buvo suduotas antausis, bet tie nuostoliai nėra tokie apčiuopiami ir trumpalaikėje ar vidutinėje perspektyvoje Rusija ieško kitų alternatyvų, kur imtųsi lyderiaujančio vaidmens.

---

⁷⁵ Большая пресс-конференция Владимира Путина, <
http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/press_conferences/50971 > [žiūrėta 2016 01 03]

Išvados

Šis darbas pateikia tikslią Vladimiro Putino prezidentavimo tapatybės konstravimo politikos analizę. Darbe buvo analizuojami svarbiausi Rusijos Federacijos prezidento išsakytos kalbos, konferencijos ir tiesioginės transliacijos.

Darbo tikslas buvo ištirti Rusijos Federacijos tapatybinį požiūrį, apibrėžti, kaip jis yra kuriamas ir kinta įvairiais Vladimiro Putino prezidentavimo laikotarpiais. Remiantis konstruktyvizmo paradigma, buvo išsamiai aprašyta tapatybės konstravimo politika, jos svarba tarptautinei politikai ir galima tapatybės kisma, *aš* ir *kitų* skirtis. Buvo identifikuoti atskiri Rusijos tapatybės konstravimo požiūriai ir susieti su prezidento vykdyta ir vykdoma tapatybės politika. Diskurso analizės metodu buvo išryškinti Vladimiro Putino politinio diskurso tapatybės konstravimo požiūriai. Darbe buvo nagrinėjami III Vladimiro Putino prezidentavimo laikotarpiai (2000-2004, 2004-2008, 2012 – iki dabar).

Galima teigti, kad I kadencijos nuo II, III kadencijos konstruojama tapatybės politika skyrėsi. Išanalizavus 2000-2004 metų svarbiausias kalbas, galima teigti, kad Rusijos prezidento tuo laiku kuriamos tapatybės požiūris buvo liberalaus (zapadnikiško) mąstymo. Pirmaisiais prezidentavimo metais buvo sunku apibrėžti kuriamos tapatybės požiūrį, pirmuosius žingsnius jos kūrime galima pastebėti praėjus metams po to, kai Vladimiras Putinas pradėjo eiti prezidento pareigas, teigčiau, kad tai buvo aukso metas, kai Rusija norėjo geriau ir glausčiau bendrauti su Vakarų, Europos valstybėmis, tapatinosi su jomis, norėjo būti viena iš jų. Didžiausias šio darbo atradimas yra tai, kad buvo pastebėtas Rusijos noras save tapatinti su Vakarų šalimis, ne taip kaip yra dabar, kai šalis vis nutolsta nuo liberalaus tapatybės požiūrio. Kyla klausimas kodėl šio siekio nepastebėjo Europos ir JAV valstybės? Šį klausimą galima būtų toliau plėtoti ateities darbuose.

Vladimiras Putinas matė Rusija kaip lygiavertę žaidėją tarptautiniuose santykiuose. Tačiau II ir III kadencijos metu pasikeitė šalies vadovo kalbėjimo tonas ir dalykai, ir vertybės, apie kurias yra kalbama ir kurios buvo prieš tai išreikštos, savo *mes* ir *kiti* kategorijoje. Nuo liberalios (zapadnikiško) požiūrio iki neoimperialistinių idėjų (slavofilai). Ši valstybė dabar save mato kaip vieną iš svarbiausių tarptautinių santykių žaidėjų ir labiau save tapatina su Azijos ir slavų kilmės tautomis, ką patvirtina dalyvavimas tokiose tarptautiniuose organizacijose kaip Šanchajaus bendradarbiavimo organizacija, APEC ir kt. Rusija nenorėjo būti vertinama kaip antrarūšė šalis, o būti lygia su kitomis didžiosiomis galiomis. Rusija nebandys tapti Vakarais, bet žais globalizacijos žaidimą, tiesa – pagal savo taisykles.

Literatūros sąrašas

1. Barnett, Michael, Culture, Strategy and Foreign Policy Change: Israel's Road to Oslo, *European Journal of International Relations*, 5 (1), 1999.
2. Berger P. L., Luckmann Th., *Socialinės tikrovės konstravimas. Žinojimo sociologijos traktatas*. Vilnius: Pradai, 1999.
3. Carlsnaes W. , „The Agent – Structure problem in foreign policy analysis“. *International Studies Quarterly*, 36(3), 1992.
4. Conger, J.A., Charismatic and Transformational leadership in organizations: an insiders` perspective on these developing stresams of research, *The Leadership Quarterly*, Vol.10, Nr.2. , (1999)
5. Duncan, P. J. S. , *Contemporary Russian Identity between East and West*, *The Historical Journal*, Vol. 48, No. 1 (Mar., 2005).
6. Fedorov, E. J., „Booffins‘ and ‚Buffoons‘: Different starins of thought in Russia’s strategic thinking, Chatham House, March 2006.
7. Groys, B. , *Russia and the West: The Quest for Russian National Identity*, *Studies in Soviet Thought*, Vol. 43, No. 3 (May, 1992).
8. Hajer, M. A., „*The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*“, Oxford: Oxford University Press, 1995.
9. Hopf, T., „*Social Construction of International Politics: Identities and Foreign Policies, Moscow, 1955 and 1999*“, USA: Cornell University' Press, 2002.
10. Hopf, T., *Russia’s identity relations with Europe, the EU, and the United States: 1991 – 2007*, Ohio State University, 2007.
11. House, R.J., *A Theory of Charismatic Leadership*, Carbondale: Southern Illinois University Press,(1997).
12. Jakniūnaitė D., „ Alexandro Wendt'o iššūkis tarptautinių santykių teorijai“. *Politologija*, 2005/4(40).
13. Jakniūnaitė, D. , *Kur prasideda ir baigiasi Rusija: kaimynystė tarptautinėje politikoje*, Vilnius: VU leidykla, 2007.
14. Kassianova, A., „*Russia: Still Open to the West? Evolution of the State Identity in the Foreign Policy and Security Discourse*“, *Europe-Asia Studies*, 53(6), 2001.

15. Kowert P. A. , „*Agent versus Structure in the Construction of the National Identity*”. Kn. V. Kubalkova, N. Onuf (sud.), *International Relations in a Constructed World*, New-York: Armonk, 1998.
16. Kowert, P. , „*Agent versus Structure in the Construction of the National Identity*”. Kn. V. Kubalkova, N. Onuf (sud.), *International Relations in a Constructed World*, New-York: Armonk, 1998.
17. Kowert, P. A., „ The peril and promise of constructivist theory”. *Ritsumeikan Journal of International Studies*, 13(3), 2001.
18. Kratochwil F., „Constructivism as an Approach to Interdisciplinary Study“. Kn. K. M Fierke, K.E. Jorgensen, *Constructing International Relations: The next generation*. New York: Armonk, 2001.
19. Kress, G. , *Linguistic processes in sociocultural practice*, Victoria: Deakin University Press, 1985.
20. Levada Center, Yurii Levada Analytical Center, < <http://www.levada.ru/indikatory/odobrenie-organov-vlasti/> > [žiūrėta 2015 12 30]
21. March, L. , „*Russian nationalism under Putin: a majority faith?*“, kn. Eds. Katlijn Malfiet, Ria Laenen, „*Elusive Russia: current developments in Russian state identity and institutional reform under President Putin*“, Leuven: Leuven University Press, 2007.
22. Nekrašas E., „Pozityvizmo ir postpozityvizmo ginčas socialiniuose moksluose“. *Politologija*, 1(21), 2010.
23. Revinskaya V., *Rusijos prezidentų tapatybinių schemų analizė*, politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas, VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2010.
24. Rutland, P., „ *Still out in the cold? Russia’s place in a globalizing world*“, *Communist, Post – Communism studies*, 45, 3- 4, 2012.
25. Vinogradnaitė, I. , *Diskurso analizė kaip politikos tyrimo metodas: metodinė priemonė politikos mokslų studentams*, Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla, 2006.
26. Wendt A., „Anarchy is what state make of it: the Social Construction of power politics“. *International Organization*, 46(2), 1992.
27. Wendt, Alexander, *Tarptautinės politikos socialinė teorija*, Vilnius: Eugrimas, 2005.

28. Zevelev, I. , *The Russian World Boundaries* , <<http://eng.globalaffairs.ru/number/The-Russian-World-Boundaries-16707>> žiūrėta [2014 10 19]
29. Большая пресс-конференция Владимира Путина, <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/press_conferences/50971 > [žiūrėta 2016 01 03]
30. Большая пресс-конференция Владимира Путина, <<http://kremlin.ru/transcripts/47250>> [žiūrėta 2015 12 01]
31. Владимир Путин ответил на вопросы журналистов о ситуации на Украине, <<http://kremlin.ru/transcripts/20366>>, [žiūrėta 2015 12 01]
32. Выступление и дискуссия на Мюнхенской конференции по вопросам политики безопасности, <<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034> > [žiūrėta 2015 11 20]
33. Выступление на официальном завтраке от имени Президента Бразилии Дилмы Роуссефф в честь Президента России Владимира Путина, <<http://kremlin.ru/transcripts/46220>> [žiūrėta 2015 12 01]
34. Ежегодная большая пресс-конференция, <<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24835> > [žiūrėta 2015 11 25]
35. Заседание Международного дискуссионного клуба «Валдай», <<http://kremlin.ru/transcripts/46860#sel=13:1,13:54>> [žiūrėta 2015 12 01]
36. Заседание Совета глав государств ШОС, <<http://kremlin.ru/transcripts/46605>> [žiūrėta 2015 12 01]
37. Лосский, Николай Онуфриевич, ИСТОРИЯ РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ, <<http://www.vehi.net/nlossky/istoriya/03.html>> [žiūrėta 2015 02 27]
38. Митинг «Мы вместе!» в поддержку принятия Крыма в состав Российской Федерации, <<http://kremlin.ru/transcripts/20607>> [žiūrėta 2015 12 01]
39. Начало встречи с Президентом Республики Южная Осетия Леонидом Тибиловым, <<http://kremlin.ru/transcripts/47874>> [žiūrėta 2015 12 01]
40. Обращение Президента Российской Федерации, <<http://kremlin.ru/transcripts/20603>> [žiūrėta 2015 12 01]
41. Послание Президента Федеральному Собранию, <<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/messages/50864> > [žiūrėta 2016 01 03]

42. Послание Президента Федеральному Собранию, <<http://kremlin.ru/transcripts/47173>>
[žiūrèta 2015 12 01]
43. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2000/07/08/0000_type63372type63374type82634_28782.shtml
> [žiūrèta 2015 10 01]
44. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2001/04/03/0000_type63372type63374type82634_28514.shtml
> [žiūrèta 2015 10 10]
45. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2002/04/18/0001_type63372type63374type82634_28876.shtml
> [žiūrèta 2015 10 15]
46. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2003/05/16/1259_type63372type63374type82634_44623.shtml
> [žiūrèta 2015 10 20]
47. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2004/05/26/0003_type63372type63374type82634_71501.shtml
> [žiūrèta 2015 10 30]
48. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2005/04/25/1223_type63372type63374type82634_87049.shtml
> [žiūrèta 2015 11 03]
49. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
http://archive.kremlin.ru/appears/2007/04/26/1156_type63372type63374type82634_125339.shtml
> [žiūrèta 2015 11 20]
50. Послание Федеральному Собранию Российской Федерации, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23577> > [žiūrèta 2015 11 15]
51. Пресс-конференция для российских и иностранных журналистов, <
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22757> > [žiūrèta 2015 10 30]
52. Стенограмма пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < >
[žiūrèta 2015 11 15]
53. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России») <
http://archive.kremlin.ru/appears/2006/01/31/1310_type63380type63381type82634_100848.shtml
> [žiūrèta 2015 10 10]

54. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21818> > [žiūrēta 2015 10 15]
55. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22256> > [žiūrēta 2015 10 30]
56. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23190> > [žiūrēta 2015 11 03]
57. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/23864> > [žiūrēta 2015 11 15]
58. Стенограмма прямого теле- и радиоэфира («Прямая линия с Президентом России»), < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/24604> > [žiūrēta 2015 11 20]
59. Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21651> > [žiūrēta 2015 10 15]
60. Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/22028> > [žiūrēta 2015 10 20]
61. Стенографический отчет о пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < http://archive.kremlin.ru/appears/2007/02/01/1219_type63380type63381type82634_117588.shtml > [žiūrēta 2015 11 20]
62. Стенографический отчет о расширенной пресс-конференции для российских и иностранных журналистов, < <http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/21291> > [žiūrēta 2015 10 10]
63. Телевизионное обращение к гражданам России, < http://archive.kremlin.ru/appears/2000/05/17/0002_type63374type82634_28742.shtml > [žiūrēti 2015 10 01]
64. Телевизионное обращение к гражданам России, < http://archive.kremlin.ru/appears/2000/03/24/0000_type63374type82634_125294 > [žiūrēta 2015 10 01]
65. Церемония вступления Владимира Путина в должность Президента России, < http://archive.kremlin.ru/appears/2000/05/07/0001_type63381type82634_28711.shtml > [žiūrēta 2015 10 01]

Summary

This bachelor thesis provides accurate analysis of Vladimir Putin's presidency identity construction policy. The paper analyzes the most important voiced speech, press conferences and live broadcasting of president of the Russian Federation.

The aim was to explore the Russian Federation identity approach to define how it is developing and changing during Vladimir Putin's presidency. The paper analyzed in detail the construction of identity politics, the importance of international policy and possible identity change, difference of I and others. Identification of different Russian identity approaches and linkage with the president carried out identity politics was very important for answering the main question of the thesis. Discourse analysis method was used to highlight Vladimir Putin's political discourse identity approaches. The work was dealt through III of Vladimir Putin's presidency periods (2000-2004, 2004-2008, 2012 - present).

It can be argued that the first term differed from II, III terms. An analysis of the most important speeches for 2000-2004 shows that the Russian president at the time created liberal (Western) thinking identity approach. During the first presidency it was difficult to define the created identity approach, the first step in its creation can be seen one year after Vladimir Putin took the presidential office, I would say that this was a golden time when Russia wanted better and more concise communication with Western European countries, to be one of them. The greatest discovery of this work is that it has been observed in Russia's desire to identify themselves with Western countries, not like it is now, when the country increasingly moves away from liberal identity approach. The question is why it was overlooked by Europe and the US state? This issue could be further analyzed in future work.

Vladimir Putin saw Russia as an equal player in international relations. However, change in the speech and tone of country's head was observed in II and III terms: from a liberal (Western) approach to neo-imperialist ideas (slavophiles). This country now sees itself as a key player in international relations and identifies itself more with the Asian and Slavic countries, as evidenced by participation in such international organizations as the Shanghai Cooperation Organization, APEC and others. Russia did not want to be seen as a second-rate country, and wanted to be equal with other major powers. Russia will not try to become the West, but will play the game of globalization according to its own rules.